

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

**SPRENDIMAS
DĖL PAKRUOJO RAJONO KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO PLANO
PATVIRTINIMO**

2006 m. liepos 27 d. Nr. T-214
Pakruojis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimo įstatymo (Nr. IX-1004) 28 straipsnio 3 punktu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Nr. I-533) 17 straipsnio 33 punktu, Pakruojo rajono savivaldybės taryba
n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Pakruojo rajono komunalinių atliekų tvarkymo planą (pridedama).

Meras

Saulius Gegieckas

PATVIRTINTA
Pakruojo rajono savivaldybės tarybos
2006m. liepos 27d. sprendimu Nr. T-214

PAKRUOJO RAJONO KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO PLANAS

TURINYS

1. REGIONINĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS TIKSLAI IR PRINCIPAI.....	3
2. ATLIEKŲ TVARKYMĄ LIETUVOJE REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI	5
2.1. LR TEISĖS AKTAI.....	5
2.2. ES DOKUMENTAI.....	9
3. ESAMA ATLIEKŲ TVARKYMO BŪKLĖ PAKRUOJO RAJONE.....	13
3.1. BENDRI DUOMENYS APIE PAKRUOJO RAJONĄ.....	13
3.2. REGIONINĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS DALYVIAI	13
3.3. ATLIEKŲ TVARKYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS.....	16
3.4. PAKRUOJO RAJONE SUSIDARANTYS ATLIEKŲ KIEKIAI.....	17
3.5. ATLIEKŲ ŠALINIMO ĮRENGINIAI.....	19
4. KURIAMOS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS APIBŪDINIMAS.....	21
4.1 REGIONINĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS FINANSAVIMO MODELIS	23
5. ATLIEKŲ TVARKYMAS. KELIAMŲ REIKALAVIMAI IR PLĖTRA.....	28
5.1. MIŠRIOS KOMUNALINĖS ATLIEKOS.....	28
5.2. ATLIEKŲ SURINKIMAS IR TRANSPORTAVIMAS	29
5.3. SPECIFINĖS ATLIEKOS	30
5.4. NEKOMUNALINĖS ATLIEKOS	39
6. GYVENTOJŲ SKAIČIAUS IR ATLIEKŲ KIEKIO KITIMAS.....	43
7. ILGALAIKĖ STRATEGINĖ VEIKSMŲ PROGRAMA	45
8. TRUMPALAIKĖ VEIKSMŲ PROGRAMA (2005-2008M.)	45
PRIEDAS A. KONTEINERIŲ POREIKIS PAKRUOJO RAJONE.....	47

1. REGIONINĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS TIKSLAI IR PRINCIPAI

Dar 1992 metais Rio de Žaneiro konferencijoje priimtoje Dienotvarkėje XXI buvo apibrėžtos pagrindinės gairės atliekų tvarkymo srityje:

Sumažinti atliekų kiekį

- stabilizuoti arba sumažinti atliekų, kurios turėtų būti deponuojamos, kiekį;
- reikalauti, kad gamintojai skaičiuotų savo atliekų kiekius ir rūšis;
- užtikrinti, kad būtų įgyvendinta atliekų kiekio mažinimo politika;
- inicijuoti neigiamai veikiančių aplinką ir žmonių sveikatą atliekų susidarymo mažinimą;
- plėtoti valstybinius atliekų kiekio mažinimo planus.

Vystyti saugų aplinkos atžvilgiu atliekų pakartotiną panaudojimą ir utilizavimą

- stiprinti valstybines pakartotinio panaudojimo ir utilizavimo sistemas;
- užtikrinti patikimos informacijos prieinamumą;
- tinkamai panaudoti politines priemones pakartotinam panaudojimui ir utilizavimui skatinti;
- sukurti valstybines programas, kuriose būtų numatytas pakartotinis panaudojimas ir utilizavimas;
- pradėti visuomenės informavimo ir supažindinimo
- su atliekų problemomis programas.

Skatinti saugų aplinkos atžvilgiu atliekų šalinimą

- sukurti valstybinius atliekų tvarkymo planus;
- skatinti atliekų tvarkymą kiekvienos šalies ribose;
- atliekų šalinimo srityje taikyti principą "teršėjas moka".

Mūsų šaliai įstojus į Europos Sąjungą, ypač svarbiais tampa ES reikalavimai atliekų tvarkymo srityje. 1996 m. paskelbtame Pranešime apie Bendrijos strategiją atliekų tvarkymo srityje pateikiama Europos Sąjungos atliekų tvarkymo politika. Dokumentas patvirtina 1989 m. Bendrijos atliekų tvarkymo strategijoje nustatytą "principų hierarchiją", t.y. atliekų prevencija ir toliau lieka pirmuoju prioritetu, o po jo seka atliekų tvarkymas ir, galų gale, saugus šalinimas. Jei atliekų negalima išvengti, jas reikia tvarkyti, naudoti pakartotinai arba energijai gauti. Atliekų šalinimas sąvartyne ir deginimas pasirenkami tik tuomet, kai nėra jokių galimybių atliekas perdirbti.

Europos Sąjungos atliekų tvarkymo politikoje ypač daug reikšmės teikiama ir kitiems - artimiausio atstumo ir vidinio pakankamumo principams. Artimiausio atstumo principas reiškia, kad atliekos turi būti šalinamos pačiame artimiausiame tam skirtame įrenginyje, o vidinio pakankamumo principas reikalauja, kad Bendrijoje susidarę atliekos būtų šalinamos jos viduje, o ne išvežamos už jos ribų. Abu šie principai taikomi tik šalinamoms, o ne perdirbamoms atliekoms.

2002 metais patvirtintame Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane pabrėžta regioninio atliekų tvarkymo sistemų sukūrimo svarba. Jame taip pat konstatuojama, kad griežtus aplinkosauginius reikalavimus atliekų tvarkymui galima bus įgyvendinti tik tuo atveju, jeigu šios sistemos bus pakankamai plačios, t.y. aptarnaus didžiąją dalį regione susidarantių atliekų generatorių. Dėl didelių šios sistemos įgyvendinimo kaštų savivaldybėms tikslinga bendradarbiauti kuriant regionines atliekų tvarkymo sistemas.

Pagal Valstybinį strateginį planą Regioninė savivaldybių atliekų tvarkymo sistema apima komunalines atliekas ir kitas savivaldybių teritorijoje susidaranti atliekas, kurios nepatenka į gamybinių atliekų tvarkymo sistemą. Regioninė atliekų tvarkymo sistema apima atliekų surinkimo, rūšiavimo ir naudojimo sistemų planavimą ir sukūrimą ar modernizavimą, senų sąvartynų uždarymą ir rekultivavimą, naujų, modernių atliekų šalinimo įrenginių statybą, efektyvų atliekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimą ir administravimą.

Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos turi būti organizuojamos taip, kad miestai, miesteliai ir kaimai būtų aprūpinti:

- atliekų surinkimo ir išvežimo priemonėmis;
- atliekų rūšiavimo jų susidarymo vietose priemonėmis;

- atskirų komunalinių atliekų srautų - butyje susidarančių statybos ir griovimo atliekų, didžiųjų atliekų (baldu, buitinės technikos ir pan.), naudotų padangų - atskiro surinkimo priemonėmis;
- butyje susidarančių pavojingų atliekų atskiro surinkimo priemonėmis.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo nuostatos skatina regionų savivaldybes derinti veiksmus, kooperuoti išteklius organizuojant efektyvias komunalinių atliekų tvarkymo sistemas. Įstatyme nustatyta, kad pagrindinis regioninių atliekų tvarkymo planų tikslas - suderinti savivaldybių veiksmus organizuojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemas ir steigiant kelioms savivaldybėms bendrus atliekų naudojimo ar šalinimo įrenginius. Šis įstatymas taip pat numato, kad eksploatuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą savivaldybės gali pavesti savivaldybės arba kelių savivaldybių įsteigta atliekų tvarkymo įstaigai, įmonei ar organizacijai.

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas savivaldybėms rekomenduoja išvien kurti regionines atliekų tvarkymo sistemas siekiant didinti atliekų tvarkymo sistemos efektyvumą.

Regioninis atliekų tvarkymo planas turi būti paremtas Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano nuostatomis.

Regioninei komunalinių atliekų tvarkymo sistemai keliami trumpalaikiai ir ilgalaikiai tikslai. Trumpalaikiai tikslai apima:

- regioninės atliekų tvarkymo įmonės, kuri būtų atsakinga už atliekų tvarkymą ir šalinimą bei už pagalbos savivaldybėms teikimą atliekų tvarkymo srityje, sukūrimą;
- naujo sąvartyno statybą pagal naujausias technologijas;
- eksploatacinės tvarkos ir aplinkos apsaugos priemonių tobulinimą kiekvienos savivaldybės pagrindiniame sąvartyne;
- 34 atliekų priėmimo punktų, kur gyventojai galėtų atnešti perdirbimui tinkamas atliekas ir kur būtų kompostuojamos žaliosios atliekos, įrengimą;
- Šiaulių miesto sąvartyno Kairiuose uždarymą – I etapą;
- pagrindinių regiono sąvartynų uždarymą ir atliekų surinkimo perkėlimą į regioninį sąvartyną;
- 116 sąvartynų, esančių seniūnijose ir kaimo vietovėse, uždarymą;
- 247 konteinerinių aikštelių įrengimą;
- biodegrazuojamų atliekų kompostavimo aikštelės įrengimas;
- gyventojų švietimas;
- duomenų apie atliekų kiekius ir sudėtį rinkimą.

Ilgalaikiai tikslai apima:

- Šiaulių miesto sąvartyno Kairiuose uždarymą – II etapą;
- Šiaulių miesto sąvartyno Kairiuose priežiūra po uždarymo;
- statybos ir griovimo atliekoms apdoroti skirtų įrenginių statybą;
- perdirbti tinkamų atliekų rūšiavimo įmonių steigimą;
- perdirbti tinkamų atliekų surinkimo paslaugų plėtimą;
- pagrindinių rajonų sąvartynų uždarymą ir priežiūrą po uždarymo;
- likusių sąvartynų uždarymą seniūnijose ir kaimo vietovėse;
- regioninio sąvartyno II sekcijos statybą;
- antrinių žaliavų rūšiavimo linijos įrengimą regioniniame sąvartyne;
- filtrato valymo įrenginių statybą;
- komunalinių atliekų surinkimo paslaugų plėtimą;
- privažiavimo kelio 3 km rekonstrukciją.

Atliekų tvarkymo sistema pagrįsta atliekų tvarkymo principų hierarchija, kuri nustato šiuos tris atliekų tvarkymo prioritetus:

- **Atliekų vengimas.** Šio prioriteto įgyvendinimui bus vykdomas gyventojų švietimas, siekiant paaiškinti, kodėl reikalinga ši priemonė bei kaip galima mažinti susidarančių atliekų kiekį.

- Atliekų naudojimas. Įgyvendinant šį prioritetą įrengta biodegraduojamų atliekų kompostavimo aikštelė, bus sukurta atliekų rūšiavimo sistema (susidedanti iš konteinerinių aikštelių, atliekų priėmimo punktu, atliekų rūšiavimo linijos) siekiant atskirti antrines žaliavas iš bendro atliekų srauto.
- Saugus atliekų šalinimas. Bus pastatytas naujas modernus sąvartynas pagal naujausias technologijas, o visi kiti regiono sąvartynai uždaryti ir rekultivuoti.

Atliekų tvarkymo išlaidas pagal principą “teršėjas moka” turi apmokėti atliekų turėtojas. Atliekų tvarkymo sistemos veiksmingumas tiesiogiai priklauso nuo artimumo ir pakankamumo principų taikymo. Šie principai reikalauja, kad susidariusios atliekos būtų šalinamos artimiausiame tinkamai įrengtame atliekų šalinimo įrenginyje.

Pagal Valstybinį strateginį atliekų tvarkymo planą viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos plėtros užduotys yra:

1. užtikrinti iki 2006 metų viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems miestų, miestelių ir kaimų (didesnių kaip 200 gyventojų) gyventojams ir ūkio subjektams (įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms);

2. siekti, kad ši paslauga būtų pasiūlyta iki 2007 metų – visiems fiziniams ir juridiniams asmenims.

Laikoma, kad paslauga įdiegta, jeigu ja naudojasi 85 procentai ar daugiau tos teritorijos ūkio subjektų (įmonių, įstaigų ir organizacijų) ir gyventojų;

3. parengus dokumentaciją, būtiną ES finansavimui gauti, įgyvendinti investicinius regioninių atliekų tvarkymo sistemų diegimo projektus ne vėliau kaip per 2–4 metus;

4. pradėjus eksploatuoti regioninį sąvartyną, atitinkantį visus nustatytuosius reikalavimus, nutraukti atliekų šalinimą kituose to regiono sąvartynuose, neatitinkančiuose sąvartynų taisyklių reikalavimų, taip pat imtis priemonių šiems sąvartynams uždaryti;

5. pastačius regioninį sąvartyną uždaryti visus kitus regiono teritorijoje esančius sąvartynus.

2. ATLIEKŲ TVARKYMĄ LIETUVOJE REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI

Šiame skyriuje aprašomi pagrindiniai Lietuvos Respublikos bei Europos Sąjungos teisiniai dokumentai, reglamentuojantys įvairius atliekų tvarkymo sistemos funkcionavimo aspektus. Šiaulių regiono atliekų tvarkymo planas parengtas vadovaujantis LR galiojančiais teisės aktais.

2.1. LR TEISĖS AKTAI

Apskritis valdymo įstatymas. Įstatymo Nr. I-707 1994 m. gruodžio 15 d. Šis įstatymas nustato apskrities viršinininko veiklos organizavimą, jo kompetenciją. Nustato pareigas bei reikalavimus valdymo institucijoms apskrityje.

Aplinkos monitoringo įstatymas. 1997 m. lapkričio 20 d. Nr. VIII-529. Aplinkos monitoringo įstatymas nustato monitoringo organizacinę struktūrą, vykdymo tvarką ir su tuo susijusią atsakomybę. Jis taikomas aplinkos monitoringui, kuris yra apibrėžtas Aplinkos apsaugos ir Žemės gelmių įstatymuose.

Rinkliavų įstatymas, 2000 m. birželio 13 d. Nr. VIII-1725 (Žin., 2000, Nr. 52-1484). Šis įstatymas reglamentuoja rinkliavų nustatymą, rinkimą ir kontrolę.

Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymas, 2000 m. spalio 12 d., Nr. VIII-2018 (Žin., 1994, Nr. 55-1049, Nr. VIII-2018, 2000 10 12, Žin., 2000, Nr. 91-2832 (2000 10 27)). Šio įstatymo tikslas – skatinti ir plėtoti vietos savivaldą kaip demokratinės valstybės raidos pagrindą. Šis įstatymas nustato savivaldybių institucijų sudarymo ir veiklos tvarką įgyvendinant Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir Europos vietos savivaldos chartijos nuostatas, apibrėžia vietos savivaldos principus, savivaldybių institucijas, jų įgaliojimus ir funkcijas, savivaldybės tarybos nario statusą, savivaldybių ūkinės ir finansinės veiklos pagrindus.

LR Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymas, 2001 m. rugsėjo 25 d. Nr. IX-517, Valstybės žinios, 2001, Nr. 85-2968. Šis Įstatymas nustato bendruosius Lietuvos Respublikoje gaminamų ir į Lietuvos Respubliką importuojamų pakuočių ir pakuočių atliekų apskaitos, ženklavimo, surinkimo, naudojimo reikalavimus, kad būtų išvengta pakuočių ir pakuočių atliekų neigiamo poveikio aplinkai bei žmonių sveikatai, taip pat gamintojų, importuotojų, pardavėjų, vartotojų, gaminių naudotojų, atliekų tvarkytojų teises ir pareigas tvarkant pakuotes bei pakuočių atliekas.

Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. IX-1004, 2002 m. liepos 1 d (Žin., 1998, Nr. 61-1726; 2000, Nr. 90-2776; 2002, Nr. 13-475). Šis Įstatymas nustato bendruosius atliekų prevencijos, apskaitos, surinkimo, saugojimo, vežimo, naudojimo, šalinimo reikalavimus, kad būtų išvengta atliekų neigiamo poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai, bei pagrindinius atliekų tvarkymo sistemų organizavimo ir planavimo principus. Įstatymas nereglamentuoja išmetimų į orą, nuotėkų į vandenį ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo, taip pat kritusių gyvulių ir žemės ūkio atliekų (natūraliųjų, nepavojingųjų, naudojamų žemės ūkyje medžiagų) tvarkymo.

Viešųjų pirkimų įstatymas, 2002 m. gruodžio 3 d., Nr. IX-1217 (Žin., 1996, Nr. 84-2000, Nr. VIII-1210, 1999 06 03, Žin., 1999, Nr. 56-1809 (1999 06 25) (keistas įstatymo pavadinimas), Nr. IX-1217, 2002-12-03, Žin., 2002, Nr. 118-5296 (2002-12-13). Šis Įstatymas nustato viešųjų pirkimų tvarką, šių pirkimų subjektų teises, pareigas ir atsakomybę, viešųjų pirkimų kontrolės bei ginčų sprendimo tvarką.

LR Sodininkų bendrijų įstatymas. 2003 m. gruodžio 18 d. Nr. IX-1934. Įsigalioja nuo 2004 01 07, Valstybės žinios, 2004, Nr. 4-40. Šis Įstatymas nustato sodininkų bendrijų steigimą, valdymą ir veiklą, pertvarkymą ir pabaigą, sodininkų bendrojo naudojimo turto valdymą, sodininkų bendrijos nario teises ir pareigas, mėgėjiško sodo teritorijos ir sodų sklypų tvarkymo bei naudojimo reikalavimus.

Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo įstatymas, 2003 m. gruodžio 23 d. Nr. IX-1946 (Žin., 1990, Nr. 24-596; 2000, Nr. 61-1826, Nr. 90-2778; 2001, Nr. 55-1939; 2002, Nr. 96-4167; 2003, Nr. 117-5321). Įstatymo paskirtis – nustatyti Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų (toliau – biudžetas) turinį, šių biudžetų pajamų sudarymo ir asignavimų naudojimo teisinius pagrindus, taip pat biudžetų rengimo, tvirtinimo, vykdymo, vertinimo ir kontrolės pagrindines nuostatas, procedūras, asignavimų valdytojų pareigas, teises ir atsakomybę. Įstatymo tikslas – siekiant ilgalaikės, visapusiškos ekonominės ir socialinės Lietuvos Respublikos piliečių gerovės, užtikrinti, kad sudarant ir vykdant biudžetą piniginiai ištekliai būtų naudojami efektyviai.

Teritorijų planavimo įstatymo pakeitimo įstatymas. Įstatymo Nr. IX-1962 2004m. sausio 15 d. Valstybės žinios, 2004, Nr. 21-617. Šis Įstatymas reglamentuoja Lietuvos Respublikos teritorijų planavimą, fizinių, juridinių asmenų, valstybės ir savivaldybių institucijų teises ir pareigas šiame procese. Čia aprašomi bendri teritorinio planavimo objektai, uždaviniai, kas yra organizatorius bei kokie turi būti planavimo dokumentai. Taip pat šis įstatymas nustato dokumentų rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarką. Trečiame skirsnyje pateikti reikalavimai specialiam teritorijų planavimui.

Lietuvos Respublikos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas. 2005 02 22, XP-284. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas (toliau – Įstatymas) nustato geriamojo šalto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo valstybinio reguliavimo pagrindus bei reglamentuoja vandens tiekėjų ir abonentų santykius. Šio Įstatymo tikslas – užtikrinti vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo ūkio gyvybingumą ir poreikius atitinkančią plėtrą tuo sudarant prielaidas kuo didesniai fizinių ir juridinių asmenų skaičiui priimtinais sąlygomis apsirūpinti tinkamos kokybės geriamuoju vandeniu bei gauti kokybiškas nuotekų tvarkymo paslaugas.

LR Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo 1, 2, 5, 7 ir 10 straipsnių pakeitimo bei papildymo priedu ĮSTATYMO PROJEKTAS, 2005 03 25, Žin., 2001, Nr. 85-2968

Elektros ir elektroninės įrangos bei jos atliekų tvarkymo taisyklės, patvirtintos LR aplinkos ministro 2004 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. D1-4816 įpareigoja fizinius ir juridinius

asmenis, kurių veikla susijusi elektros ir elektroninės įrangos gamyba, importu ir (ar) šios įrangos atliekų surinkimu, saugojimu ir apdorojimu turi užtikrinti, kad elektros ir elektroninės įrangos atliekos turi būti surenkamos atskirai ir nemišomos su kitomis atliekomis, EEĮ atliekos, jose esančios medžiagos, preparatai ir dalys būtų naudojamos pakartotinai. Surinktos EEĮ atliekos, išskyrus įrangą, kuri pakartotinai naudojama jos neišardžius, turi būti atiduotos elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymo įmonėms, apdorojančioms elektros ir elektroninę įrangą.

Atliekų tvarkymo įstatymo 2, 30, 34 straipsnių ir aštuntojo⁽¹⁾ skirsnio pakeitimo ir papildymo įstatymas. Patvirtintas 2005 m. birželio 28 dieną, Nr. X-279. Pagal jį elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo ir tolesnio tvarkymo sistema turi būti organizuota taip, kad nuo 2008 metų buityje susidarančių elektros ir elektroninės įrangos atliekų būtų surenkama ne mažiau kaip 4 kilogramai vienam gyventojui per metus. Elektros ir elektroninės įrangos gamintojai ir importuotojai privalo užtikrinti, kad nuo 2008 metų iš elektros ir elektroninės įrangos atliekų turėtojų surinktų atliekų naudojimas, atliekose esančių dalių ir medžiagų pakartotinis naudojimas ir (ar) perdirbimas užtikrintų šiame įstatyme nurodytą užduočių įvykdymą.

LRV nutarimas “Dėl Valstybinės pavojingų atliekų tvarkymo programos ir jos įgyvendinimo priemonių”, 1999 m. birželio 9 d. Nr. 761, Valstybės žinios, 1999, Nr. 52-1695. Šią programą, atsižvelgiant į turimą įdirbį ir galimybes, numatoma įgyvendinti iki 2003 metų. Ši programa yra sudėtinė Valstybinės atliekų tvarkymo strategijos ir veiksmų programos dalis, ji glaudžiai susijusi su rengiamomis Komunalinių atliekų tvarkymo ir antrinių žaliavų surinkimo programa bei Švaresnės gamybos ir ekologinės pramonės plėtojimo Lietuvoje programa. Pavojingų atliekų tvarkymo sistemos tobulinimas yra svarbi integracijos į Europos Sąjungą dalis. Rengiant šią programą atsižvelgta į Europos Sąjungos pavojingų atliekų tvarkymą reglamentuojančius teisės dokumentus (Pavojingų atliekų direktyvą (91/689/EEC), Bendrąją atliekų direktyvą (75/442/EEC), Direktyvą dėl naudotų alyvų šalinimo (75/439/EEC), Pavojingų atliekų deginimo direktyvą (94/67/EEC), Baterijų ir akumuliatorių direktyvą (91/157/EEC), kitas direktyvas).

LRV Nutarimas “Dėl Valstybinės reikšmės atliekų tvarkymo objektų steigimo tvarkos”. 2000 m. vasario 2 d. Nr. 113. Valstybės žinios, 2000, Nr. 12-302. Ši tvarka reglamentuoja atitinkamo statuso suteikimą Lietuvos Respublikoje veikiančioms ir steigiamoms valstybinės reikšmės atliekų tvarkymo objektams bei juos eksploatuojančių įmonių sąrašo sudarymą.

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas, patvirtintas 2002 m. balandžio 12 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 519 (Žin., 2002, Nr. 40-1499). Šis planas parengtas atsižvelgiant į Europos Sąjungos atliekų tvarkymą reglamentuojančius teisės aktus. Šiame plane nurodytos pagrindinės teisinės, administracinės ir ekonominės priemonės, kurios turėtų būti vykdomos visuose valdymo lygmenyse. Šiame plane nustatytos užduotys ir numatyti veiksmai ir priemonės, kurias turi įgyvendinti valstybės ir savivaldybių institucijos. Taip pat plane aptartus bendruosius atliekų tvarkymo principus, veiksmus ir užduotis reguliariai reikės tikslinti ir detalizuoti priklausomai nuo atliekų tvarkymo rezultatų ir naujos informacijos.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimo Nr. 519 "Dėl valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo" pakeitimas (2004 m. spalio 5 d. Nr. 1252)

SAM įsakymas “Dėl Lietuvos higienos normos HN 66:2000 "Medicininė atliekų tvarkymas" tvirtinimo”. 2000 m. gegužės 3 d. Nr. 242. Valstybės žinios, 2000, Nr. 39-1106. Ši higienos norma nustato atliekų tvarkymo reikalavimus asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigose bei įmonėse, užsiimančiose farmacinė veikla (toliau - sveikatos priežiūros įstaigos). Ši norma privaloma sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams, atliekų tvarkytojams ir asmenims, kurių veikla susijusi su atliekomis, taip pat kontroliuojančioms institucijoms.

FD įsakymas “Dėl farmacinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo”. 2000 m. rugpjūčio 4 d. Nr. 23. Valstybės žinios, 2000, Nr. 68-2056, Valstybės žinios, 2000, Nr. 69 (atitaisymas). Šios Taisyklės nustato farmacinių atliekų klasifikavimo principus, surinkimo iš

gyventojų ir farmacinių atliekų turėtojų, rūšiavimo, pakavimo, ženklinimo, apskaitos, laikino saugojimo, vežimo, farmacinių atliekų tvarkymo kontrolės ir dokumentacijos saugojimo tvarką, reikalavimus farmacinių atliekų saugojimo patalpoms. Taisyklės nenustato naikintųjų radioaktyviųjų ir veterinarijos vaistų tvarkymo, farmacinių atliekų naudojimo bei šalinimo veiklos šalinimo įmonėje.

LR aplinkos ministro įsakymas 2000 m. spalio 18 d. Įsakymo Nr. 444 „Dėl atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklių patvirtinimo“. (Valstybės žinios, 2000, Nr. 96-3051). Taisyklės nustato atliekų šalinimo sąvartynuose tvarką bei sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo reikalavimus, kad nekiltų arba kiek galima būtų sumažintas atliekų sąvartynų neigiamas poveikis aplinkai, ypač paviršiniam ir požeminiam vandeniui, dirvožemiui ir atmosferai, bei bet koks pavojus žmonių sveikatai.

AM įsakymas „Dėl Buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo punktų įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“. 2001 m. kovo 30 d. Nr. 179. Valstybės žinios, 2001, Nr. 32-1086. Šios taisyklės nustato buityje susidarančių pavojingų atliekų punktų įrengimo ir eksploatavimo reikalavimus. Jos taikomos parenkant vietą, įrengiant bei eksploatuojant buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo punktus. Taisyklės nenustato radioaktyviųjų ir pramonės įmonėse susidarančių pavojingų atliekų surinkimo tvarkos

LR įsakymas „Dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ 2002 m. vasario 27 d. Nr. 80. Valstybės žinios, 2002, Nr. 85-3684. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklės nustato Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme (Žin., 1992, Nr. 5-75; 1997, Nr. 65-1540) nurodyto gamtos išteklių naudojimo ir teršalų išmetimo į aplinką leidimo išdavimo, atnaujinimo, koregavimo ir panaikinimo tvarką. Taisyklės reglamentuoja taršos prevencijos ir kontrolės priemones, numatytas Lietuvos Respublikos vandens įstatyme (Žin., 1997, Nr. 104-2615), Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatyme (Žin., 1999, Nr. 98-2813), Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme (Žin., 1998, Nr. 61-1726) ir Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatyme (Žin., 1997, Nr. 112-2824). Taisyklėse nustatomos ūkinės veiklos vykdytojų, leidimų projektus derinančių ir leidimus išduodančių institucijų, kitų suinteresuotų asmenų (visuomenės) teisės ir pareigos išduodant, atnaujinant, koreguojant ar panaikinant leidimus. Siekiant mažinti taršos iš stacionarių ūkinės veiklos objektų kenksmingą poveikį aplinkai ir išvengti teršalų permetimo iš vienos aplinkos terpės į kitą, Taisyklėse įtvirtinama integruota taršos prevencijos ir kontrolės sistema, vienijanti vandens, oro ir žemės apsaugos bei atliekų tvarkymo priemones. Šis normatyvinis dokumentas privalomas visiems juridiniams ir fiziniams asmenims, kuriems pagal šiose Taisyklėse nustatytą tvarką būtina gauti Integruotos taršos prevencijos ir kontrolės leidimą (toliau – leidimą).

LR įsakymas „Dėl Išeikvotų baterijų ir akumuliatorių tvarkymo taisyklių patvirtinimo“. 2002 m. gruodžio 21 d. Nr. 625. Valstybės žinios, 2002, Nr. 1-12.

LR įsakymas „Dėl Atliekų deginimo aplinkosauginių reikalavimų patvirtinimo“ 2002 m. gruodžio 31 d. Nr. 699. Atliekų deginimo aplinkosauginiai reikalavimai nustatyti siekiant išvengti ar kiek įmanoma sumažinti neigiamą poveikį aplinkai, ypač teršalų emisiją į aplinkos orą, dirvožemį, paviršinius ir gruntinius vandenius iš atliekų deginančių įrenginių, ir su tuo susijusią riziką žmonių sveikatai.

LR AM įsakymas „Dėl Atliekų tvarkymo veiklos nutraukimo plano rengimo, derinimo ir įgyvendinimo tvarkos patvirtinimo, 2003 m. rugsėjo 25 d. Nr. 469, Valstybės žinios, 2003, Nr. 99-4466. Atliekų tvarkymo veiklos nutraukimo plano rengimo, derinimo ir įgyvendinimo tvarka taikoma atliekų naudojančioms ir (ar) šalinančioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurios surenka ir (ar) gamina bei saugo pavojingas atliekas ilgiau kaip tris mėnesius, nepavojingas – ilgiau kaip vienus metus nuo jų susidarymo.

LR Aplinkos Ministro įsakymas Dėl Aplinkosaugos reikalavimų paviršinėms nuotekoms tvarkyti patvirtinimo, 2003 m. gruodžio 24 d. Nr. 687, Valstybės žinios, 2004, Nr. 10-289. Aplinkosaugos reikalavimų paviršinėms nuotekoms tvarkyti paskirtis – nustatyti pagrindinius

aplinkosaugos reikalavimus paviršinėms nuotekoms surinkti, valyti ir išleisti į gamtinę aplinką, apsaugant ją nuo žalingo poveikio.

Šie Reikalavimai atitinka Europos Sąjungos Tarybos direktyvos Nr. 91/271/EEB „Dėl miestų nuotekų valymo“ reikalavimus ir HELCOM rekomendaciją 23/5 „Dėl teršalų išmetimų iš urbanizuotų teritorijų mažinimo, tinkamai tvarkant paviršines nuotekas“.

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. 217 "Dėl Atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo. Įsakymas Nr. 722, 2003 m. gruodžio 30 d. Valstybės žinios, 2004, Nr. 68-2381. Visoje dokumente apibrėžiama valstybės valdžios institucijų atsakomybė atliekų tvarkymo planų rengimo srityje ir nurodoma, kokią informaciją būtina įtraukti į atliekų tvarkymo planus. Taip pat šiame įstatyme nustatyti reikalavimai pirminei ir valstybinei atliekų ataskaitai, atliekų rūšiavimo įmonėms ir organizacijoms. Didelė dalis yra skirta pavojingoms atliekoms, pateikti reikalavimai jų identifikavimui, deklaravimui, pakavimui ir ženklavimui. Aprašoma apie reikiamą atliekų dokumentaciją bei jos saugojimo reikalavimus. Pateiktas pilnas atliekų sąrašas jų kategorijos bei savybės apibrėžia atliekų pavojingumą.

LR įsakymas „Dėl Atliekų vežimo Europos Bendrijos viduje, į Bendriją ir iš jos priežiūros ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“. Įsakymo Nr. D1-207. 2004 m. balandžio 27 d. Valstybės žinios, 2004, Nr. 65-2310. Ši Tvarka nustato atliekų vežimo Europos Bendrijos viduje, atliekų įvežimo į Bendriją ir išvežimo į ne Europos Sąjungos šalis (toliau – Trečiosios šalys) priežiūros ir kontrolės reikalavimus. Ši Tvarka reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos uždavinius ir funkcijas, vykdam Reglamento reikalavimus bei atliekų siuntėjo ir gavėjo pareigas, vykdam atliekų vežimą Europos Bendrijos viduje, į Bendriją ir iš jos.

LR Aplinkos Ministro įsakymas „Dėl aplinkosaugos reikalavimų nuotekoms tvarkyti patvirtinimo“. 2001 m. spalio 5 d. Nr. 495, Valstybės žinios, 2001, Nr. 87-3054. Šių reikalavimų nuotekoms tvarkyti paskirtis - nustatyti pagrindinius aplinkosaugos reikalavimus nuotekų surinkimui, valymui ir išleidimui siekiant apsaugoti aplinką nuo žalingo poveikio. Šis dokumentas atitinka Europos Sąjungos Tarybos direktyvos Nr. 91/271/EEB „Dėl miesto nuotekų valymo“ su paskutiniaisiais pakeitimais ir papildymais, padarytais Komisijos Direktyvos Nr. 98/15/EB, reikalavimus. Šios normos netaikomos atskirai renkamoms ir tvarkomoms paviršinėms (lietaus) ir gamybinėms nuotekoms (išskyrus analogiškas buitinėms nuotekoms) .

LR Aplinkos Ministro įsakymas Dėl aplinkos ministro 2002 m. lapkričio 19 d. įsakymo Nr. 596 "Dėl Mažų nuotekų kiekių tvarkymo" pakeitimo. 2004 m. spalio 21 d. Nr. D1-553, Valstybės žinios, 2004, Nr. 157-5740. Bet kokios į aplinką išleidžiamos nuotekos nepriklausomai nuo to, ar jos valomos iki nustatytų reikalavimų, ar ne, neigiamai veikia aplinką, kelia pavojų žmonių sveikatai, kenkia aplinkinių subjektų turiniams interesams, apriboja gamtos išteklių panaudojimo galimybes, reikalauja papildomų išlaidų užterštumo kontrolei bei daromo poveikio aplinkai monitoringui ir pan. Šiuo dokumentu siekiama taip reglamentuoti mažų nuotekų kiekių tvarkymą, kad būtų kiek įmanoma sumažintas minėtų faktorių poveikis bei supaprastintos jo įvertinimo procedūros. Šio dokumento paskirtis – reglamentuoti mažų nuotekų kiekių tvarkymo sistemų ir atskirų jų elementų diegimą bei nustatyti bendruosius mažų nuotekų kiekių tvarkymo principus.

2.2. ES DOKUMENTAI

Europos Sąjungos bendros atliekų tvarkymo politikos pagrindas yra 1975 m. liepos 15 d. Tarybos Direktyva 75/442/EEC ir ją papildanti Direktyva 91/692/EEC, kuriomis remiantis buvo ir tebėra rengiami visi konkretūs atliekų tvarkymą reglamentuojantys ES dokumentai.

Bendroji atliekų direktyva 75/442/EEC, su paskutiniaisiais pakeitimais ir papildymais **Direktyvoje 91/156/EEC**, reikalauja, kad valstybės narės „įimtųsi būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų panaudojamos arba jos būtų šalinamos, nekeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant tokių procesų ir metodų, kurie gali pakenkti aplinkai...“. Valstybės narės privalo drausti nekontroliuojamą atliekų šalinimą, sudaryti atliekų tvarkymo planus ir sukurti „integruotą ir tinkamą atliekų šalinimo įrenginių tinklą“. Direktyvoje pateikti terminų apibrėžimai ir atliekų

registravimo reikalavimai (atliekas registruoti privalo atliekų surinkėjai, vežėjai ir tvarkytojai), registravimo sistemų reikalavimai (atliekų surinkėjams ir vežėjams) ir licencijų išdavimo atliekų šalintojams reikalavimai.

Europos atliekų sąrašas 94/3/EC pateikia atliekų klasifikavimo sistemą. Tai yra pagrindas, kuriuo remiantis Komisija ir Eurostat šiuo metu rengia pasiūlymą išleisti Tarybos reglamentą dėl atliekų tvarkymo statistikos.

Pagrindinis Europos Sąjungos dokumentas, nustatantis pavojingų atliekų tvarkymo principus, yra 1991 m. gruodžio 12d. Tarybos Direktyva 91/689/EEC dėl pavojingų atliekų, pakeitusi 1978 m. kovo 20 d. Tarybos Direktyvą 78/319/EEC, ir ją papildanti 1994 m. birželio 27d. Tarybos Direktyva 94/689/EEC.

Tarybos **Direktyvoje 91/689/EEC** apibrėžiami tokie pavojingų atliekų tvarkymo principai:

- kiekvienoje vietoje, kurioje susidaro pavojingos atliekos, jos turi būti identifikuotos ir užregistruotos;
- surinkimo, pervežimo, perdirbimo ar šalinimo metu negalima maišyti skirtingų kategorijų pavojingų atliekų arba pavojingų atliekų su nepavojingomis atliekomis;
- skirtingų kategorijų pavojingas atliekas arba pavojingas atliekas su nepavojingomis atliekomis galima maišyti tik tam tikrais apibrėžtais atvejais, pirmiausiai, jei tai padidina perdirbimo ar šalinimo saugumą; tokiam maišymui reikalingas nustatytos formos leidimas;
- kai atliekos jau sumaišytos su kitomis atliekomis ar medžiagomis, jos turi būti atskiriamos, jei tai techniškai įmanoma ir galima pateisinti ekonomiškai;
- dokumentacija apie pavojingų atliekų tvarkymą turi būti laikoma ne mažiau, kaip tris metus; kompetentingiems kontrolės organams bei buvusiems pavojingų atliekų savininkams pareikalavus, jiems turi būti pateikti dokumentai apie pavojingų atliekų tvarkymo operacijų atlikimą;
- surenkamos, pervežamos ir laikinai saugojamos atliekos turi būti tvarkingai supakuotos ir sužymėtos pagal galiojančius tarptautinius ar ES standartus;
- jei pavojingos atliekos perduodamos kitam šeiminkui, jas turi lydėti identifikacijos pažymėjimas;
- organizacijos, atsakingos už pavojingų atliekų tvarkymą, turi sudaryti jų tvarkymo planus ir paskelbti šiuos planus visuomenei.

Pavojingų atliekų direktyva 91/698/EEC nustato papildomas ir griežtesnes taisykles reikalaujančias atsižvelgti į pavojingų atliekų ypatingą prigimtį. Reikalaujama, kad būtų registracijos sistema, kuri registruotų pavojingas atliekas "nuo lopšio iki kapo", t.y. nuo jų susidarymo momento iki galutinio pašalinimo, ir, žinoma, visais jų tarpinio perdavimo etapais. Atliekos laikomos pavojingomis, jei jos atitinka

Pavojingų atliekų sąrašė 94/904/EEC nurodytas kategorijas, nebent galima įrodyti, kad atliekos neturi tam tikrų ypatybių, kurios laikomos pavojingomis. Maišyti pavojingas atliekas su nepavojingomis ar įvairias pavojingų atliekų kategorijas draudžiama, išskyrus tam tikromis konkrečiomis aplinkybėmis. Būtina sudaryti pavojingų atliekų tvarkymo planus, kurie turi būti prieinami visuomenei.

Pakuočių ir pakavimo atliekų direktyva 94/62/EEC reglamentuoja greičiausiai didėjanti atliekų srautą Europos Sąjungoje. Joje reikalaujama, kad valstybės narės sukurtų panaudotų pakuočių grąžinimo ir/ar surinkimo ir pakavimo atliekų pakartotinio naudojimo bei panaudojimo sistemas. Kiekvienai valstybei narei nustatomas minimalus ir maksimalus kiekis surenkamų pakavimo atliekų (50 - 60 svorio %) ir antrinio panaudojimo pakavimo atliekų (25 - 45 svorio %, kiekvienai pakavimo medžiagai mažiausiai 15%). Direktyvoje taip pat nustatytos pakuotėse leistinos sunkiųjų metalų koncentracijų ribos. Pakuotės turi tenkinti tam tikrus "esminius reikalavimus", pavyzdžiui, mažinti pakuočių apimtį ir svorį, projektuoti jas taip, kad būtų galima pakuotes panaudoti pakartotinai ir panaudoti, atstačius savybes. Neseniai buvo priimta keletas "dukterinių" Europos Komisijos sprendimų, kuriuose nustatomos pakavimo medžiagų identifikavimo sistemos ir duomenų bazių formos.

Direktyva dėl naudotų alyvų šalinimo 75/439/EEC, su paskutiniais pakeitimais ir papildymais, reikalauja, kad valstybės narės užtikrintų saugų naudotų alyvų surinkimą ir šalinimą. Prioritetas teikiamas naudotų alyvų regeneravimui, po to jų deginimui direktyvoje nustatytais sąlygomis, ir galiausiai jų kontroliuojamam sandėliavimui ir saugojimui. Direktyva draudžia naudotas alyvas išpilti į vandenį ar drenažo sistemas, saugoti dirvožemyje ir į jį išleisti dirvožemiui kenksmingas alyvas, nekontroliuojamai šalinti apdorotų alyvų likučius, atlikti naudotų alyvų apdorojimą, galinti sukelti oro taršą, viršijančią įstatymo nustatytas ribas. Įmonės, kurios šalina naudotas alyvas, privalo gauti leidimus, o įmonės, kurios renka naudotas alyvas, privalo būti registruojamos ir tinkamai prižiūrimos. Regeneruotose arba kuriai naudojamose alyvose PCB/PCT koncentracija negali viršyti 50 mg/kg.

Į reglamentą dėl atliekų vežimo EEC/259/93 perkelti Bazelio Konvencijos reikalavimai dėl atliekų tarpvalstybinio pervežimo priežiūros ir kontrolės. Reglamentas netaikomas atliekų siuntoms atskiros valstybės narės ribose. Reglamentas nustato pranešimų apie visas atliekų siuntas per valstybių sienas sistemą ir leidimų išdavimo procedūras (remiantis siuntos paaiškinimais), priklausomai nuo siuntos tipo ir atliekų paskirties vietos. Siunčiančiosios šalies ir priimančiosios šalies atsakingos institucijos atsako už tai, kad atliekos būtų šalinamos arba jos būtų panaudojamos nekenksmingu aplinkai būdu, ir už tai, kad būtų draudžiamas neteisėtas atliekų pervežimas, o pažeidėjai būtų baudžiami. Pervežant atliekų siuntas per valstybių sienas, turi būti pateikiamos finansinės garantijos arba atitinkamas draudimas. Panaudojimui skirtos atliekos turi būti atskirtos nuo atliekų, kurios skirtos šalinimui. Reglamente nustatytas skirtingas režimas atliekų siuntoms per valstybių narių sienas Bendrijos ribose ir atliekų siuntoms į Bendriją ir iš jos. Draudžiama išvežti iš ES pavojingų atliekų siuntas panaudojimui į valstybes, kurios nepriklauso OECD. Reglamento II, III ir IV priedai atitinka 1992-ųjų metų OECD sprendime nustatytus "žaliųjų", "geltonųjų" ir "raudonųjų" atliekų sąrašus.

Šiuo metu siūloma **atliekų sąvartynų direktyva** tebėra ES įstatymų leidėjų svarstoma. Kad ES valstybėse sumažėtų išmetamo metano, projekte siūloma palaipsniui mažinti į sąvartynus patenkančių biologiškai skylančių komunalinių atliekų kiekį (iki 75% 2002 metais, 50% 2005 metais ir 25% iki 2010 metais, palyginus su 1993 metais į sąvartynus patekusių biologiškai skylančių atliekų kiekiu). Metanas iš visų naujų ir jau esančių sąvartynų turės būti surenkamas ir panaudojamas arba sudeginamas. Prieš išvežant atliekas į sąvartyną, reikalaujama, kad jos būtų preliminariai apdorotos (rūšiuojant, kompostuojant, deginant ir t.t.). Palaipsniui bus draudžiama atliekas šalinti, jas maišant (t.y. tame pačiame sąvartyne maišyti pavojingas atliekas su komunalinėmis atliekomis). Kaina už atliekų šalinimą sąvartynuose turi dengti ne tik sąvartyno įrengimą ir eksploatacijos išlaidas, bet ir jo uždarymo ir bent 50 metų priežiūros po uždarymo sąnaudas.

Šiuo metu Europos Komisija rengia **direktyvos dėl senų automobilių laužo pasiūlymą**. Pasiūlyme numatomos priemonės mažinti automobilių laužo atliekų susidarymą, užtikrinti jų surinkimą, tvarkyti jas nekenksmingomis aplinkai sąlygomis, pakartotinai naudoti išardytų automobilių dalis.

Baterijų ir akumuliatorių direktyva 91/157/EEC draudžia prekiauti visomis šarminėmis mangano baterijomis, kuriose yra daugiau nei 0,025 svorio % gyvsidabrio, išskyrus šarmines mangano baterijas, kurios yra skirtos ilgalaikiam naudojimui ekstremaliose sąlygose (žemesnėje kaip 0 °C bei aukštesnėje kaip 50 °C temperatūroje) ir kuriose gali būti iki 0,05 svorio % gyvsidabrio. Draudimas netaikomas "sagos" tipo šarminiams mangano elementams ir jų baterijoms. Direktyvoje taip pat yra numatyti tam tikri pardavimo ir šalinimo reikalavimai baterijoms ir akumuliatoriams, kuriuose yra daugiau kaip 25 mg gyvsidabrio kiekviename elemente, daugiau kaip 0,025 svorio % kadmio ir daugiau kaip 0,4 svorio % švino. Šios baterijos ir akumuliatoriai turi būti žymimi specialiu cheminiu simboliu, nurodančiu sunkiųjų metalų kiekį, bei

Ženklinimo direktyvoje 93/86/EEC apibūdintu ženklu, nurodančiu, kad juos reikia rinkti atskirai. Valstybės narės privalo imtis priemonių, kad išeikvotos baterijos ir akumuliatoriai būtų renkami atskirai, o prietaisuose jie būtų įtaisomi taip, kad išeikvotas baterijas būtų lengva išimti.

Komunalinių atliekų deginimo direktyva 89/369/EEC yra oro taršos iš pramonės įmonių **Direktyvos 84/360/EEC** dukterinė direktyva. Joje nustatyti teršalų išmetimų ribiniai dydžiai ir kiti reikalavimai visiems komunalinių atliekų deginimo įrenginiams, turintiems leidimus, galiojančius nuo 1990 m. gruodžio 1 d. Ribiniai teršalų išmetimų dydžiai dulkėms, sunkiesiems metalams, druskos rūgščiai, vandenilio fluoridui ir sieros dioksidui priklauso nuo įmonės nominalios galios. Direktyvoje taip pat nustatytos anglies monoksido ir organinių junginių koncentracijų degimo dujose ribos, apibrėžti mėginių ėmimo ir analizės standartai bei metodikos, nustatyti reikalavimai saugumo priemonėms bei visuomenės informavimui.

Pavojingų atliekų deginimo direktyvoje 94/67/EEC detaliai apibrėžtos pavojingų atliekų deginimo įmonių eksploatavimo sąlygos, nustatyta minimali deginimo temperatūra bei teršalų išmetimų ribiniai dydžiai anglies monoksidui, dulkėms, sunkiesiems metalams, bendram organinės anglies kiekiui ir kitiems teršalams. Direktyva reikalauja naudoti automatinius degiklius, kurie palaikytų reikiamą temperatūrą, bei įrenginius, nutraukiančius pavojingų atliekų padavimą į kūryklą, kai temperatūra nukrinta žemiau reikalaujamo minimumo. Deginimo įmonių leidimuose turi būti nurodyti priimamų deginti pavojingų atliekų tipai ir kiekiai, apibrėžti dujų valymo metu susidarantių nuotekų užterštumo kontrolės metodai, monitoringo, mėginių ėmimo ir analizės metodai. Prieš priimdama atliekas, deginimo įmonės turi gauti informaciją apie atliekų sudėtį bei pati paimti jų mėginius ir atlikti analizę. Patenkinus tam tikras sąlygas, direktyva leidžia deginti pavojingas atliekas įmonėse, kurios nėra specialiai tam skirtos, tarkim cemento krosnyse.

Nuotekų dumblo direktyva 86/278/EEC nustato nuotekų dumblo naudojimo žemės ūkyje kontrolės principus. Joje nustatytos sunkiųjų metalų (kadmio, vario, nikelio, švino, cinko ir gyvsidabrio) koncentracijų maksimalūs ribiniai dydžiai dirvoje ir dumble, naudojamame žemės ūkyje, bei didžiausi sunkiųjų metalų kiekiai, kuriuos galima kasmet įterpti į dirvožemį. Direktyva reikalauja kiekvienais metais registruoti susidarantiems ir žemės ūkiui pateiktus dumblo kiekius, jo sudėtį ir savybes, bei jo naudojimo vietas. Dumblas ir dumblu tręšiamas dirvožemis turi būti analizuojami, laikantis nurodytų mėginių ėmimo ir analizės metodikų.

PCB ir PCT šalinimo direktyva panaikina ankstesniąją **Direktyvą 76/403/EEC** ir nustato vietoj jos griežtesnę kontrolę, kurios tikslas iki 2010 metų pabaigos visiškai nukenksminti PCB ir PCT. Direktyva reikalauja, kad valstybės narės imtųsi reikiamų priemonių, užtikrinančių saugų ir kuo greitesnį PCB ir PCT bei įrenginių, kuriuose yra šių medžiagų, nukenksminimą arba pašalinimą. Įrenginiai, kuriuose yra PCB ar PCT, turi būti atitinkamai paženklininti, o visi įrenginiai, kuriuose PCB yra daugiau negu 5 dm³, turi būti inventorizuoti. PCB/PCT atliekas bei jų turinčius įrenginius reikia kuo greičiau perduoti įmonėms, turinčioms leidimą juos nukenksminti arba šalinti. Direktyvoje apibrėžtos nukenksminimo ir šalinimo sąlygos. Valstybės narės per tris metus privalo sudaryti inventorizuotų įrenginių ir juose esančių PCB nukenksminimo ir šalinimo planus.

Titano dioksido pramonės atliekų direktyva 78/176/EEC, su paskutiniais pakeitimais ir papildymais, yra svarbi tik toms valstybėms, kurios turi titano dioksido pramonę. Jos tikslas - užkirsti kelią ir palapsniui sumažinti taršą titano dioksido apdorojimo atliekomis bei sumažinti neigiamą poveikį, kurį sukelia į jūrą šalinamos titano dioksido atliekos. Direktyva 92/112/EEC reikalauja, kad valstybės narės sudarytų programas, kaip sumažinti rūgščių ir metalų turinčių atliekų susidarymą titano dioksido gamyklose.

1989 m. kovo mėnesį Bazelyje pasirašyta **Konvencija dėl pavojingų atliekų tarpvalstybinių pervežimų bei jų tvarkymo kontrolės**. Lietuvos Respublikos Seimui 1998 metų gruodžio 17 d. ratifikavus Bazelio Konvenciją išsiplėtė galimybės pasikeisti informacija su kitomis valstybėmis apie pavojingų ir kitų atliekų tarpvalstybinius pervežimus (nelegalių pervežimų kontrolė), ekologiškai švarias mažaatliekes technologijas, perdirbimo metodus, veiksmingas administracinės bei ūkinės veiklos ir atliekų tvarkymo sistemas. Pavojingų atliekų pervežimų kontrolė turi būti vykdoma tarptautiniu mastu.

3. ESAMA ATLIEKŲ TVARKYMO BŪKLĖ PAKRUOJO RAJONE

3.1. BENDRI DUOMENYS APIE PAKRUOJO RAJONĄ

Pakruojo rajonas išsidėstęs šiaurinėje Lietuvos dalyje ir ribojasi su Latvijos Respublika. Rajono centras - Pakruojis. Rajono plotas yra 1316 kvadratinų km. Gyventojų skaičius rajone 29600: Pakruojo mieste apie 6100, Linkuvos mieste apie 1800.

Rajono teritorijoje teka upės Kruoja ir Mūša bei keletas mažesnių upelių. Miškai užima 16.7 % rajono teritorijos. Artimiausi didesni Lietuvos miestai: Šiauliai yra 40 km į vakarus, Panevėžys yra 50 km į pietryčius.

Rajone yra 2 gimnazijos, 3 vidurinės, 14 pagrindinių ir 4 pradinės mokyklos. elių. Veikia Pakruojo sporto centras. Rajone yra apie 410 vietinės ir respublikinės reikšmės kultūros paminklų.

Žemės ūkis - pagrindinė rajono ūkinės veiklos sritis. Rajone yra 15 žemės ūkio bendrovių ir 1463 ūkininkai.

1 pav. Pakruojo rajono teritorija

Teritorija: 131,6 tūkst. ha

Gyvena: 29,3 tūkst. žmonių, iš jų 13,9 tūkst. vyrų, 16 tūkst. moterų

3.2. REGIONINĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS DALYVIAI

Atliekų tvarkymą regione organizuoja Apskritis viršininko administracija, Savivaldybės, Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras (ŠRATC) bei atliekų tvarkytojai (atliekų surinkimo paslaugas teikiančios įmonės).

Šiaulių apskrities viršininko funkcijos:

1. organizuoti Šiaulių regiono atliekų tvarkymo planų rengimą;
2. koordinuoti savivaldybių veiksmus įgyvendinant bendras regionines programas.

3. teikti paramą regioninių atliekų tvarkymo įrenginių žemės įsigijimo ar nuomos klausimais ir statybų priežiūros klausimais;
4. kontroliuoti regioninio atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo eigą.

Be to, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas įpareigoja apskrities viršininką organizuoti regioninio atliekų tvarkymo plano parengimą. Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistemos plėtros projekto apimtyje regioninio atliekų tvarkymo plano parengimas pavestas ŠRATC. Techninės pagalbos ŠRATC projekto sudėtyje planą už ŠRATC rengia konsultantas. Regiono atliekų tvarkymo planas turi būti kas 4 metus peržiūrimas ir jo naujos redakcijos parengimą organizuos Šiaulių apskrities viršininkas. Pagal Teritorijų planavimo įstatymą apskričių viršininkai rengia bendruosius teritorijų planus, kuriuose numato regioninio sąvartyno vietą arba parengia specialiojo teritorijų planavimo dokumentus - sąvartynų išdėstymo apskrityse schemas. Ši Šiaulių apskrities viršininko veikla turėtų vykdoma glaudžiai bendradarbiaujant su ŠRATC. Žemės, projektavimo bei statybos priežiūros klausimus sprendžia apskrities viršininkas.

Pagrindinės Savivaldybių pareigos (savivaldybių teritorijoje) yra šios:

1. Leidžia atliekų tvarkymą reglamentuojančius teisės aktus, taisykles, planus, rinkliavos nuostatus ir kontroliuoja jų vykdymą;
2. Organizuoja komunalinių atliekų, antrinių žaliavų tvarkymą, dalyvauja organizuojant regiono sąvartynų įrengimą, naudojimą, rekultivavimą ir aplinkos monitoringą.
3. Paskirti ŠRATC atsakingu už komunalinių atliekų tvarkymo sistemos kūrimą, organizavimą ir plėtrą, atsakingu už viešųjų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje, sudaryti su ŠRATC koncesijos sutartį dėl viešųjų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo (organizavimo);
4. nustatyti ir skirti kompensacijas už atliekų tvarkymą socialiai remtiniems asmenims;
5. Parenka žemės sklypą komunalinėms atliekoms tvarkyti, kaupia lėšas šiems darbams atlikti;
6. Dalyvauja regioninės atliekų tvarkymo sistemos kūrime;
7. Nustato (tvirtina) komunalinių atliekų tvarkymo vietinės rinkliavos dydį;
8. Supažindinti gyventojus su rajone nustatyta atliekų rūšiavimo, surinkimo ir išvežimo taisyklėmis ir planu;
9. Nustato savo kompetencijos ribose papildomas tarifus už papildomas paslaugas;
10. Už atliekų tvarkymą surinktas lėšas naudoti atliekų tvarkymui.

Pagrindinės Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centro (ŠRATC) vykdomos funkcijas galima suskirstyti į keletą etapų. Iki regioninio sąvartyno pastatymo ŠRATC turi:

1. sukurti regioninę komunalinių atliekų tvarkymo sistemą;
2. organizuoti komunalinių atliekų regioninio sąvartyno bei kitų atliekų tvarkymo objektų statybą;
3. perimti pagrindinių rajonų bei seniūnijų sąvartynus;
4. įrengti 6 rajonines ir 28 seniūnijų aikšteles (atliekų priėmimo punktus), kuriose atliekos būtų rūšiuojamos, surenkamos stambiagabaritės bei pavojingos susidaranchios buityje atliekos;
5. racionaliai naudoti turimą įstaigos turtą bei kitus išteklius;
6. organizuoti Kairių sąvartyno eksploatavimą;
7. organizuoti ir koordinuoti atliekų surinkimo infrastruktūros pertvarkymus ir plėtrą;
8. organizuoti regiono savivaldybėse esančio atliekų surinkimo transporto ir konteinerių parko atnaujinimą ir plėtrą;
9. teikti pasiūlymus teisės aktų papildymams ir pakeitimams;
10. rengti vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą nuostatų projektus;
11. teikti regiono savivaldybėms vietinės rinkliavos dydžio skaičiavimus ir jo pagrindimus;

12. vykdyti regiono atliekų turėtojų (gyventojų, įmonių, įstaigų ir organizacijų) švietimą bei propagandą komunalinių atliekų tvarkymo srityje.
13. rengti ir įgyvendinti atliekų tvarkymą reglamentuojančius dokumentus, taisykles, planus, rinkliavos nuostatus ir kontroliuoti jų vykdymą;
14. parengti atliekų tvarkymo paslaugų viešųjų pirkimų konkursų dokumentų projektus ir organizuoti atliekų tvarkymo paslaugų viešųjų pirkimų konkursus.

Įrengus regioninį sąvartyną ŠRATC turi:

1. administruoti regioninę komunalinių atliekų tvarkymo sistemą;
2. mišrias komunalines atliekas šalinti tik naujajame regioniniame sąvartyne;
3. regioninį sąvartyną eksploatuoti pagal normatyvinių dokumentų reikalavimus;
4. uždaryti pagrindinius rajonų bei seniūnijų sąvartynus;
5. eksploatuoti 6 rajonines ir 28 seniūnijų aikšteles (atliekų priėmimo punktus), kuriose atliekos rūšiuojamos, surenkamos stambiagabaritės bei pavojingos susidarantių buityje atliekos;
6. racionaliai naudoti turimą įstaigos turtą bei kitus išteklius;
7. koordinuoti atliekų surinkimo transporto ir konteinerių parko plėtrą;
8. teikti regiono savivaldybėms bei Šiaulių apskrities viršininko administracijai informaciją apie atliekų tvarkymo planų vykdymą;
9. vykdyti regiono atliekų turėtojų (gyventojų, įmonių, įstaigų ir organizacijų) švietimą bei propagandą komunalinių atliekų tvarkymo srityje;
10. pagal savo kompetenciją įgyvendinti regioninį ir savivaldybių atliekų tvarkymo planus.
11. sukurti ir vystyti duomenų apie atliekų šaltinius ir kiekius regione bazę;
12. įgyvendinti regione Valstybinio strateginio plano užduotis viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos plėtrai, biodegrazuojamųjų atliekų tvarkymui, antrinių žaliavų surinkimui, statybos ir griovimo atliekų tvarkymui.

Perspektyvoje plečiant regioninę komunalinių atliekų tvarkymo sistemą ŠRATC papildomai gali:

1. projektuoti, pastatyti ir eksploatuoti atliekų perkrovimo stotis;
2. vykdyti nuotekų (sąvartyno filtrato, lietaus nuotekų) ir atliekų šalinimo veiklą;
3. vykdyti atliekų ir laužo bei kitų tarpinių produktų didmeninę prekybą;
4. organizuoti atliekų surinkimo transporto ir konteinerių parko atnaujinimą.
5. kurti ir plėsti atliekų rūšiavimo sistemą.

ŠRATC yra įsteigtas regiono savivaldybių ir veikia kaip organizacija, vykdanči ISPA/Sanglaudos fondo finansuojamo projekto Galutinio naudos gavėjo (užsakovo) funkcijas, t.y. projektavimo, tiekimo ir statybos darbų priežiūrą.

Savivaldybės atliekų tvarkytojų pareigos:

1. turi užsiregistruoti atliekas tvarkančių įmonių registre ir gauti TIPK leidimą;
2. įmonės, kurios atliekas naudoja ir (arba) šalina, turi gauti leidimus Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka;
3. privalo sudaryti sutartį su ŠRATC, nes pastarajam perduodamos organizatoriaus funkcijos. Vykdyti Finansiniame memorandume nustatytus komunalinių atliekų surinkimo procentus (95 proc. nuo 2007m.);
4. vykdyti sutartyse su savivaldybėmis bei ŠRATC nustatytas atliekų rūšiavimo, pavojingų buitinių atliekų atskyrimo iš bendro atliekų srauto, stambiagabaritinių atliekų surinkimo ir kt. užduotis;
5. atliekas naudojanti ar šalinanti įmonė turi turėti atliekų naudojimo ar šalinimo techninį reglamentą, kuris smulkiai apibrėžtų visas atliekų priėmimo, saugojimo, naudojimo, šalinimo, aplinkos stebėsenos (monitoringo) ir kontrolės operacijas, užtikrinančias aplinkos apsaugą ir visuomenės sveikatos saugą;

6. atliekas naudojanti ar šalinanti įmonė privalo nutraukti atliekų naudojimo ar šalinimo veiklą taip, kad jos nutraukimo metu ir po veiklos nutraukimo neatsirastų neigiamas poveikis žmonių sveikatai ir aplinkai. Šios įmonės turi turėti Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka parengtus atliekų naudojimo ar šalinimo veiklos nutraukimo planus;
7. kartu su ŠRATC parengti kolektyvinių konteinerių išdėstymo schemą bei atliekų surinkimo grafiką;
8. prižiūrėti ir dezinfekuoti konteinerius ir jų stovėjimo vietas;
9. įrengti antrinių žaliavų konteinerių pastatymo vietas;
10. tvarkyti surenkamų, išvežamų atliekų apskaitą;
11. teikti statistinius duomenis ŠRATC-ui ir savivaldybei apie surenkamų komunalinių atliekų, antrinių žaliavų, biodegrazuojamų atliekų kiekius.

Atliekų turėtojų pareigos:

1. rūšiuoti atliekas susidarymo vietose, talpinant jas į tam skirtus konteinerius;
2. vadovaujantis principu „teršėjas moka“ mokėti įmokas už atliekų tvarkymą;
3. sudaryti sutartis su atliekų tvarkytojais (iki rinklevų įvedimo);
4. vykdyti pirminę atliekų apskaitą (TIPK leidimus turinčios įmonės, organizacijos)
5. įmonės, kurios atliekas naudoja ir (arba) šalina, turi gauti leidimus Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka;
6. atliekas naudojanti ar šalinanti įmonė turi turėti atliekų naudojimo ar šalinimo techninį reglamentą, kuris smulkiai apibrėžtų visas atliekų priėmimo, saugojimo, naudojimo, šalinimo, aplinkos stebėsenos (monitoringo) ir kontrolės operacijas, užtikrinančias aplinkos apsaugą ir visuomenės sveikatos saugą;
7. atliekas naudojanti ar šalinanti įmonė privalo nutraukti atliekų naudojimo ar šalinimo veiklą taip, kad jos nutraukimo metu ir po veiklos nutraukimo neatsirastų neigiamas poveikis žmonių sveikatai ir aplinkai. Šios įmonės turi turėti Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka parengtus atliekų naudojimo ar šalinimo veiklos nutraukimo planus.

3.3. ATLIEKŲ TVARKYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS

Šiuo metu atliekų tvarkymo paslaugas Pakruojo rajonui teikiančios įmonės bei jų sutvarkyti/surinkti atliekų kiekiai yra pateikti sekančioje lentelėje (savivaldybės duomenys).

1 lentelė. Sutvarkytas/surinktas atliekų kiekis(pagal savivaldybių pateiktus 2004 m. duomenis)

ĮMONĖS PAVADINIMAS	SUTVARKYTOS/SURINKTOS ATLIEKOS t/m						t/metus
	Mišrios komunalinės	Asbesto turinčios atliekos	Sąšlavos	Statybinės	Pramoninės	Biodegrad.	
1. Pakruojo rajonas							
UAB “Pakruojo komunalininkas”	3000						3000
UAB “Švarinta”	290,4						290,4
Privatūs asmenys	528,1						528,1
Linkuvos seniūnija	224,1						224,1
Viso:							4042,6

Duomenys apie turimą konteinerių kiekį ir turima transportą, kuris priklauso UAB “Pakruojo komunalininkas“ pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. Atliekų tvarkymui turimos priemonės

Eil Nr.	Konteineriai ir aikštelės	Pakruojo rajonas
1.	Šiukšliavežės su suspaudimo įrenginiu	5
2.	Konteinerių tūris, 0,12 m ³ kietoms atliekoms	1987
3.	Konteinerių tūris, 0,14 m ³ kietoms atliekoms	75
4.	Konteinerių tūris, 0,24 m ³ kietoms atliekoms	55
5.	Konteinerių tūris, 0,75 m ³ kietoms atliekoms	45
6.	Konteinerių tūris, 1,1 m ³ kietoms atliekoms	21

Visos komunalinės atliekos, surinktos atliekų tvarkytojais iš gyvenamųjų teritorijų, įmonių, viešųjų įstaigų ir kitų vietų, patenka į sąvartynus. Įmonėse, įstaigose ir organizacijose susidaranti komunalinės atliekos turėtų būti surenkamos atskirai nuo gamybos procesuose susidarantių atliekų. Faktiškai, smulkiosios organizacijos, o dažnai ir žymi dalis didesniųjų - nesirūpina atliekų rūšiavimu ir pateikia jas visas kaip nerūšiuotas komunalines atliekas.

3.4. PAKRUOJO RAJONE SUSIDARANTYS ATLIEKŲ KIEKIAI

Pagal Pakruojo rajono gyventojų skaičių, įvertinant atliekų susikaupimo normas mieste ir kaime, bandyta apskaičiuoti, koks kiekis komunalinių atliekų turėtų susidaryti. Gauti duomenys pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė. Duomenys apie susidarantių komunalinių atliekų kiekius t/metus (paskaičiuota pagal buitinių atliekų susikaupimo normas 2003 m.)

Gyventojų skaičius, viso:	29179
Mieste	7795
Kaime	21384
Atliekų susidarymo norma	
Mieste (m ³ /metus)	1,3
Kaime (m ³ /metus)	0,7
<i>Šaltinis: rajonų savivaldybių patvirtintos atliekų tvarkymo taisyklės www.std.lt</i>	
Skaičiavimas: gyventojų skaičius · iš atliekų susidarymo normos	
Atliekų kiekis m³/per metus	25102,3
Mieste	10133,5
Kaime	14968,8
Skaičiavimas: 1m ³ sudaro apie 175 kg. (pagal COWI parengtą "Atliekų tvarkymo planų rengimas Lietuvos Respublikoje. Rekomendacijos savivaldybėms ir apskritims")	
Atliekų kiekis tonos/per metus	4392,9
Mieste	1773,36
Kaime	2619,54
<i>Atliekų kiekis tonos/per metus (įmonių ir įstaigų) Pagal: Economic and financial aspects of implementation of the regional WMS in Lithuania miestui – 31.6%, kaimo vietovėj – 16%(procentais nuo gyventojų generuojamų atliekų kiekio)</i>	
Viso įmonėse ir įstaigose:	979,48
Mieste	560,38
Kaime	419,1
VISO ATLIEKŲ:	5372,38

Iš 3 lentelės duomenų apskaičiavus, gaunasi, kad 43,4% komunalinių atliekų surenkama iš Pakruojo rajono miestų, o 56,6 % iš kaimų. Be to, 18,2 % nuo bendro komunalinių atliekų kiekio, susidaro komunalinių atliekų iš įmonių ir įstaigų.

Kaip buvo minėta aukščiau, į sąvartyną patenkantis atliekų kiekis yra nustatomas vizualiai, todėl šiuos duomenis negalima laikyti patikimais. Jie yra pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. Duomenys apie faktinius surinktų atliekų kiekius t/metus pagal atliekų grupes: (Rajonų pateikti duomenys už 2003 metus)

Nr.	ATLIEKŲ GRUPĖS	Pakruojo r.
1.	Mišrios komunalinės	4042,6
2.	Pramonės atliekos	
3.	Pakuočių atliekos	
4.	Perdirbamos (popierius, stiklas ir kitos)	
5.	Biodegraduojančios atliekos	
6.	Pavojingos atliekos	
	<i>Naftos produktu užterštas vanduo</i>	
	<i>Netinkami vaistai</i>	
7.	Stambiagabaritinės atliekos	
8.	Nekomunalinės atliekos	
9.	Sąšlavos	
10.	Bendras atliekų kiekis t/m	4042,6
11.	Surenkamas komunalinių atliekų kiekis ir patenkantis į sąvartyną t/m	4042,6

Pastaba: pakuočių ir perdirbamos atliekos, taip pat dalis biodegraduojančių ir pavojingų atliekų, į sąvartyną patenka bendru srautu.

Palyginus 3 ir 4 lentelės pateiktus duomenis, matome, kad teorinis paskaičiuotas komunalinių atliekų kiekis yra **5372,38** tonos į metus, tuo tarpu faktinis surenkamų komunalinių atliekų kiekis yra **4042,6** tonos į metus. Padalinus šiuos du skaičius gausime Pakruojo rajono komunalinių atliekų surinkimo procentą, jis yra 75, %.

Kaip matyti iš 4 lentelės, perdirbamų atliekų surinkimas Pakruojo rajone nėra organizuotas.

Nustatant regiono komunalinių atliekų sudėtį, siūloma taikyti atliekų sudėties vidurkį, apskaičiuota iš keleto šaltinių. Detalesnė komunalinių atliekų procentinė sudėtis yra pateikta 5 lentelėje.

Bendras Pakruojo rajono susidarančių komunalinių atliekų kiekis siekia **5372,38** t/metus (miesto 2333,74 t/m, kaimo 3038,64 t/m). Taigi galima apskaičiuoti, kokią dalį šiose atliekose sudarys įvairios atliekų sudėtinės dalys (tame tarpe ir antrinės žaliavos).

5 lentelė. Rajono komunalinių atliekų sudėtis (pagal RAT planą)

Komunalinių atliekų sudėtis	Dalis, % mieste	Dalis, % kaime	Kiekis, t/met Mieste	Kiekis, t/met kaime	Bendras atliekų kiekis	Vidutinis surinkimo %
Organinės atliekos (augalinės ir gyvulinės kilmės maisto atliekos, sodo atliekos)	46,2	27,7	1078,2	841,7	1919,9	35,7
Popierius ir kartonas	16,1	1,1	375,7	33,4	409,1	7,6
Plastmasė	9,6	4,5	224,0	136,7	360,7	6,7
Stiklas	7,2	11,3	168,0	343,4	511,4	9,5
Mediena	0,2	-	4,7	-	4,7	0,1

Geležis ir kiti metalai	2,7	3,8	63,0	115,5	178,5	3,3
Kitos degios medžiagos	6,2	12,5	144,7	379,8	524,5	9,8
Kitos nedegios medžiagos	5,2	39,1	121,4	1188,1	1309,5	24,4
Pavojingos atliekos	0,7	-	16,3	-	16,3	0,3
Kitos atliekos (tame tarpe elektronikos laužas)	5,9	-	137,7	-	137,7	2,6
VISO:	100	100	2333,7	3038,6	5372,4	100

3.5. ATLIEKŲ ŠALINIMO ĮRENGINIAI

Viso sąvartynai suskirstomi į tris grupes: 1) pagrindiniai rajonų sąvartynai; 2) pagrindiniai seniūnijų sąvartynai; 3) kaimų sąvartynai. Vietos savivaldos institucijos kartu su esamų sąvartynų operatoriais bei sąvartynus turintys ir eksploatuojantys ūkio subjektai, turi parengti ir suderinti su Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentais esamų sąvartynų sutvarkymo planus.

6 lentelė Duomenys apie uždarytus inventorizuotus Pakruojo rajono sąvartynus (koreguoti pagal ŠRATC ir savivaldybių pastabas) 2004-12-24

Eil. Nr.	Rajonas	Sutvarkymo būdas	WSP duomenys			Duomenys įvertinus savivaldybių ir AAA pateiktas pastabas		
			Sąvartynų kiekis	Plotas	Atliekų kiekis	Sąvartynų kiekis	Plotas	Atliekų kiekis
1.	Pakruojo rajonas	Atliekas sutankinti, užpilti gruntu, užsodinti (1 sąrašas)	18	19,70	63240	25	28,60	101890
2.	Pakruojo rajonas	Atliekas pašalinti, vietovę sutvarkyti (2 sąrašas)	8	6,40	24550	1	1,00	480
3.	Pakruojo rajonas	Reikalingas uždarymo projektas su apsaugos priemonėmis (3 sąrašas)	3	7,26	23250	1	2,46	4800
4.	Pakruojo rajonas	Sąvartynai uždaryti po inventorizacijos (4 sąrašas)	-	-	-	2	1,30	4850
5.	Viso		29	33,36	111040	29	33,36	112020

Sekančiose keturiose lentelėse yra pateikta informacija apie Pakruojo rajono uždarytus sąvartynus ir bei jų sutvarkymo būdus.

7 lentelė. Duomenys apie uždarytus Pakruojo rajono sąvartynus. Sutvarkymo būdas: atliekas sutankinti, užpilti gruntu, užsodinti.

Eil. Nr.	Sąvartyno Kodas (ID)	Sąvartyno pavadinimas	Seniūnija	Vietovės pavadinimas/ koordinatės X,Y (pagal LKS-94)	Eksploat. Pradžia (m.)	Sąvartyno plotas (ha)*	Atliekų kiekis (m ³)
1	2	3	4	5	6	7	8
Pakruojo rajonas							
1.	73005	Čelkių	Rozalimo	Čelkiai X-6191338,5 Y-497566,9	1986	0,40	3600
2.	73008	Juškonių	Pakruojo	Juškonys X-6200739,3 Y-490434,3	1990	1,00	2150
3.	73009	Ramonaičių	Lygumų	Ramonaičiai	1993	0,40	950

				X-6203726,2 Y-482574,3			
4.	73012	Ūdekų	Linkuvos	Ūdekai X-6224877,1 Y-503058,0	1990	1,00	4000
5.	73016	Kazokų	Pašvitinio	Kazokai X-6219019,9 Y-479255,9	1990	3,40	1080
6.	73017	Pašvitinio	Pašvitinio	Pašvitinys X-6225591,8 Y-487946,1	1994	0,50	1250
7.	73018	Mikniūnų	Pašvitinio	Mikniūnai/ X-6221215,5 Y-482729,6	1994	0,50	1550
8.	73019	Sodelišio	Pašvitinio	Sodeliškis X-6222451,6 Y-489734,7	1992	3,50	18900
9.	73020	Pamūšio	Pašvitinio	Pamūšis X-6216506,7 Y-479070,9	1986	0,80	3500
10.	73025	Beržynės	Rozalimo	Beržynė X-6196058,3 Y-491647,0	1960	1,00	5650
11.	73026	Žiurkių	Klovainių	Žiurkiai X-6195924,0 Y-497854,4	1984	1,50	2500
12.	73027	Laipuškių	Klovainių	Laipuškiai X-6197905,6 Y-500234,4	1988	0,30	3160
13.	73028	Lašmen- pamūšio	Klovainių	Lašmepamūšis X-6210728,5 Y-499975,6	1980	0,90	6000
14.	73029	Lašmen- pamūšio	Klovainių	Lašmepamūšis X-6210688,5 Y-499679,7	1990	0,50	2100
15.	73030	Šimkaušiš- kio	Klovainių	Šimkaušiškis X-6202086,6 Y-4924439,3	1980	0,50	9000
16.	73035	Megučionių	Linkuvos	Megučionys X-6213375,4 Y-495727,4	1995	1,00	1150
17.	73037	Tremtinės	Pašvitinio	Tremtinė X-6218985,7 Y-482789,8	1997	3,00	400
18.	73021	Ručinų	Guostagalio	Ručinai X-6225354,5 Y-508529,3	1995	0,20	450
19.	73040	Medikonų	Rozalimo	Medikonys X-6192728,6 Y-485583,1	1990	0,30	800
20.	73036	Pelaniškių	Pašvitinio	Pelaniškės X-6225572,7 Y-490656,7	1996	2,00	2250
21.	73007	Klovainių	Klovainių	Klovainiai X-6200909,3 Y-496794,8	1994	0,80	8700
22.	73013	Belevietinės / Zaleckynė	Linkuvos	Ūdekai X-6225194,6 Y-500942,2	1990	0,50	1500
23.	73024	Plaučiškių	Rozalimo	Plaučiškės X-6188990,5 Y-491238,3	1985	0,50	5400

24.	73041	Diržių	Žeimelio	Diržiai X-6230593,7 Y-500356,7	1990	0,30	1400	
25.	73006	Putrelių	Žeimelio	Putreliai X-6239735,2 Y-502273,5	1979	3,30	7200	
26.	73014	Linkuvos m.senasis	Linkuvos	Linkuva X-6217464,5 Y-497564,3	1970	1,50	11250	
26 vnt.						Viso:	29,60	105890

8 lentelė. Duomenys apie uždarytinus inventorizuotus Pakruojo rajono pagrindinius seniūnijų ir kaimo sąvartynus. Sutvarkymo būdas: atliekas pašalinti, vietovę sutvarkyti

Eil. Nr.	Sąvartyno kodas (ID)	Sąvartyno Pavadinimas	Seniūnija	Vietovės pavadinimas/ koordinatės X,Y (pagal LKS-94)	Ekspluat. pradžia (m.)	Sąvartyno plotas (ha)*	Atliekų kiekis (m ³)	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Pakruojo rajonas								
1.	73011	Dučių	Linkuvos	Dučiai X-6217050,5 Y-494056,1	1990	1,00	450	
1 vnt.						Viso:	1,0	450

9 lentelė. Duomenys apie uždarytinus inventorizuotus Pakruojo rajono seniūnijų ir kaimo sąvartynus. Sutvarkymo būdas: reikalingas uždarymo projektas su apsaugos priemonėmis

Eil. Nr.	Sąvartyno Kodas (ID)	Sąvartyno Pavadinimas	Seniūnija	Vietovės pavadinimas/ koordinatės X,Y (pagal LKS-94)	Ekspluat. pradžia (m.)	Sąvartyno plotas (ha)*	Atliekų kiekis (m ³)	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Pakruojo rajonas								
1.	73002	Paguliankos	Linkuvos	Pagulianka X-6219801,8 Y-498498,6	2000	2,46	4800	
1 vnt.						Viso:	2,46	4800

10 lentelė. Duomenys apie uždarytinus inventorizuotus Pakruojo rajono pagrindinius seniūnijų ir kaimo sąvartynus. Sutvarkymo būdas: sąvartynai uždaryti po inventorizacijos

Eil. Nr.	Sąvartyno Kodas (ID)	Sąvartyno Pavadinimas	Seniūnija	Vietovės pavadinimas/ koordinatės X,Y (pagal LKS-94)	Ekspluat. pradžia (m.)	Sąvartyno plotas (ha)*	Atliekų kiekis (m ³)	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Pakruojo rajonas								
1.	73015	Biekonių	Linkuvos	Biekoniai X-6215340,5 Y-492127,0	1990	0,30	850	
1 vnt.						Viso:	0,30	850

4. KURIAMOS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS APIBŪDINIMAS

Atliekų tvarkymas apima visus etapus, nuo atliekų surinkimo iki galutinio šalinimo. Atliekų surinkimui taikomas būdas priklauso nuo aptarnaujamos teritorijos užstatymo pobūdžio ir apgyvendinimo laipsnio bei vyraujančios ūkinės veiklos joje. Dažniausiai naudojamas betarinis ir konteinerinis atliekų surinkimo būdai.

Kaip ir bet kuriame kitame rajone Pakruojo gyventojai "kuria" komunalines atliekas, įmonės taip pat pagal savo darbo profilį turi ir specifinių (gamybinių) atliekų, kurias jos turėtų tvarkyti gamtos išteklių naudojimo leidimuose nustatyta tvarka.

Atliekų surinkimo paslaugos teikiamos Pakruojo ir Linkuvos miestuose bei 49 gyvenvietėse ir kaimuose. Rajone veikia 1 komunalinio ūkio tarnyba – tai UAB „Pakruojo komunalininkas“. Dalinai atliekų surinkimo paslaugas teikia UAB „Švarinta“.

Kituose gyvenvietėse, kaimuose ir kaimo teritorijoje atliekų surinkimo paslaugos neteikiamos ir gyventojai bei kiti atliekų turėtojai atliekas patys pristato į atskirus kaimų sąvartynus. Atliekų kiekis patenkantis į sąvartyną, yra kontroliuojamas tik darbo dienomis ir tik darbo laiku. Tačiau atliekų kiekis nustatomas vizualiai.

11 lentelė. Pagrindiniai atliekų tvarkytojai 2004 m.

1. Pakruojo rajonas
UAB "Pakruojo komunalininkas"
UAB "Švarinta"
Privatūs asmenys
Linkuvos seniūnija

11 lentelėje išvardijami pagrindiniai šiuo metu esantys Pakruojo rajono atliekų tvarkytojai, surenkantys komunalines atliekas iš gyventojų, įstaigų, organizacijų.

Pagal 4 lentelės pateiktus duomenis matyti, kad perdirbamų atliekų tvarkymo situacija Pakruojo rajone yra sudėtinga, reikėtų skirti didesnę dėmesį. Antrinių atliekų bei pakuočių srautai nuolat didėja, kylant pragyvenimo lygiui. Šios atliekos gali būti perdirbtos ir panaudotos.

Siekiant pagerinti šią situaciją planuojama įrengti kiekviename rajone po keletą Atliekų priėmimo punktų bei konteinerinių aikštelių.

Duomenys apie Pakruojo rajone numatomų įrengti APP ir konteinerinių aikštelių skaičių pateikti 12 lentelėje. Joje įvertinta, kad perspektyvoje atliekų surinkimo sistemos vystymas numatomas dviem etapais: I-jame etape įrengiant atliekų priėmimo punktus bei konteinerines aikšteles pagal esamą apkrovą, o antrajame etape – įrengiant papildomus aikšteles perspektyvinei apkrovai 2015 metais. Kuriant regioninę komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, svarbu tinkamai organizuoti atliekų surinkimą. Atliekų surinkimui bus skirtos A ir B tipo konteinerinės aikštelės, rajoniniai ir seniūnijų atliekų priėmimo punktai bei individualūs konteineriai.

A tipo konteinerinės aikštelės – tai buitinių atliekų surinkimo aikštelės, kuriose stovės po 3 konteinerius, skirtų talpini po 1,1 m³ mišrių komunalinių atliekų.

B tipo konteinerinės aikštelės – tai mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimui skirtos aikštelės kurios bus įrengiamos padidinto žmonių susibūrimo (miesto ir rajonų savivaldybės numatytose) vietose. Šiose aikštelėse iš viso stovės po 6 konteinerius, 3 iš jų talpins po 1,1 m³ mišrių komunalinių atliekų, o kiti trys konteineriai (po 1,1 m³ talpos) bus skirti surinkti atitinkamai stiklui, popieriui-kartonui bei plastmasei.

Seniūnijų atliekų priėmimo punktas

Seniūnijų atliekų priėmimo punkto paskirtis – užtikrinti antrinių žaliavų, biodegrazuojančių ir kitų atliekų surinkimą. Seniūnijų atliekų priėmimo punkte bus pastatyti trys konteineriai (po 1,1 m³ talpos), skirti mišrioms komunalinėms atliekoms, du konteineriai (po 5 m³ talpos), skirti stambiems buitiniams prietaisams ir žaliosioms atliekoms bei šeši konteineriai (po 3 m³ talpos), skirti atitinkamai naudotoms padangoms, medienos atliekoms, popieriui, plastmasei, stiklui, metalui. Šis punktas – tai aptverta teritorija, kurioje numatyta kietos dangos aikštelė (15x25 m), apšvietimas, žalių atliekų surinkimo aikštelė (15x5 m) ir vieta įvairios talpos konteineriams.

Rajoninis atliekų priėmimo punktas

Rajoninio atliekų priėmimo punkto paskirtis – užtikrinti antrinių žaliavų, biodegrazuojančių ir kitų atliekų surinkimą. Rajoniniame atliekų priėmimo punkte bus pastatyti trys konteineriai (po 1,1 m³ talpos), skirti mišrioms komunalinėms atliekoms, trys konteineriai (po 3 m³ talpos), skirti stiklui, trys konteineriai (po 5 m³ talpos), skirti metalui, plastmasei, popieriui, penki konteineriai

(po 10 m³ talpos), skirti statybinėms ir kitoms stambiagabaritėms atliekoms, naudotoms padangoms, buitiniams prietaisams, medienos ir žaliosioms atliekoms, o taip pat trys po 0,2 m³ talpos statinės, skirtos skystoms atliekoms.

Šis punktas – tai aptverta teritorija, kurioje numatyta kietos dangos aikštelė (22x30 m), šakų ir kitų žaliųjų atliekų surinkimo aikštelė (22x10 m), vieta įvairios talpos konteineriams. Numatytas elektros energijos tiekimas pavojingų atliekų surinkimo punktui ir teritorijos apšvietimui.

Kaimo kategorijos sąvartynai bus uždaromi iki 2010 metų, bet tam būtina sąlyga - įrengti visoje jų aptarnavimo zonoje pakankamą konteinerinių aikštelių tinklą.

12 lentelė. Pakruojo rajone reikalingas APP ir konteinerių aikštelių skaičius.

Nr	Joniškio rajonas			Viso APP	Vso K.A.
	Elemento pavadinimas	I etapas	Pastabos		
1	Rajoninis atliekų priėmimo punktas	1	Kuosiškių km.	1	
2	Seniūnijų atliekų priėmimo punktas	4		4	
3	Konteinerinių aikštelių A tipo	10			10
4	Konteinerinių aikštelių B tipo	5			5

Įvertinant regione susidarantį atliekų kiekį, atlikti konteinerių poreikio skaičiavimai. Jie pateikiami priede A, o lentelėje pateikti galutiniai rezultatai. Atliekant skaičiavimus įvertinta, kad atliekos iš daugiabučių namų, individualių namų - ne rečiau kaip vieną kartą per savaitę. Parinkti standartinio dydžio konteineriai. Pasirenkant didesnės talpos (nei nurodyti atliktuose skaičiavimuose) konteinerius, reikalingų konteinerių skaičius atitinkamai sumažėtų. Ateityje, didėjant Valstybinio strateginio plano reikalavimams, reikalingų konteinerių kiekis atitinkamai didės. **Reikalingas konteinerių kiekis Pakruojo rajone**

Atliekos	2006 metais	2010 metais
Komunalinėms atliekoms		
1,1 m ³	217	268
0,12 m ³	6493	8032
Antrinėms žaliavoms		
1,1 m ³	69	384

Komunalinėms ir antrinėms žaliavoms konteinerių įrengimas vyks dviem etapais: iki 2006 metų pabaigos ir iki 2010 metų pabaigos.

4.1 REGIONINĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS FINANSAVIMO MODELIS

Finansavimo modelio principai

1. Šiaulių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistema yra vieninga komunalinių atliekų tvarkymo sistema, integruojanti savyje Akmenės rajono, Joniškio rajono, Kelmės rajono, Pakruojo rajono, Radviliškio rajono, Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto savivaldybių komunalinių atliekų tvarkymo sistemas. Šiaulių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistema turi įgyvendinti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytus komunalinių atliekų tvarkymo sistemoms reikalavimus.

2. Šiaulių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemą sudaro:

2.1. Šiaulių apskrities viršininkas ir Šiaulių apskrities viršininko administracija.

2.2. Šiaulių apskrities savivaldybės: Akmenės rajono; Joniškio rajono; Kelmės rajono; Pakruojo rajono; Radviliškio rajono; Šiaulių rajono; Šiaulių miesto.

2.3. VŠĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras

2.4. Atliekų surinkimo įmonės

2.5. Atliekų turėtojai (Šiaulių regiono gyventojai, įmonės įstaigos, organizacijos).

3. Šiaulių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimo pagrindas yra principo "Teršėjas moka" įgyvendinimas. Atliekų tvarkymo srityje taikomas principas "teršėjas moka", kuris reiškia, kad atliekų tvarkymo išlaidas turi apmokėti atliekų turėtojas ir (ar) medžiagų bei gaminių, tarp jų - pakuotės, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ar importuotojas.

4. Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistemoje taikomas atliekų tvarkymo išlaidų apmokėjimo būdas, kai regiono savivaldybėse įvedama vietinė rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą (toliau – vietinė rinkliava).

5. Šiaulių regiono savivaldybės nutaria taikyti solidarų vietinės rinkliavos dydį, t.y. už vienos tonos (vieno kubinio metro) komunalinių atliekų sutvarkymą nustatomas visose Šiaulių regiono savivaldybėse vienodas vietinės rinkliavos dydis;

6. Siekiant užtikrinti regiono atliekų tvarkymo sistemos vieningumą bei solidaraus rinkliavos dydžio taikymo principą, Šiaulių regiono savivaldybės, tvirtindamos atliekų tvarkymo planus bei taisykles, skaičiuodamos rinkliavos dydį ar tarifą, naudoja tą pačią metodiką.

Šiaulių regiono atliekų tvarkymo išlaidos

Atliekų tvarkymo išlaidas galima suskirstyti į kelias stambesnes grupes: surinkimo; transportavimo iki regioninio sąvartyno; rūšiavimo; surinkimo infrastruktūros išlaikymo; šalinimo (deponavimo) sąvartyne; atliekų šalinimo infrastruktūros (regioninio sąvartyno; savivaldybių atliekų rūšiavimo ir kompostavimo aikštelių) kūrimo ir išlaikymo; sąvartynų uždarymo ir priežiūros uždarius; administravimo; visuomenės informavimo ir ekologinio švietimo.

Šiaulių regiono savivaldybės perduoda joms įstatymo priskirtą funkciją - organizuoti Šiaulių regiono komunalinių atliekų tvarkymą – jų įsteigtai VŠĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centrai. ŠRATC vienintelis vykdys savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos operatoriaus funkcijas, t.y. jis pilnai atsakys už atliekų tvarkymo sistemos funkcionavimą savivaldybėje ir jis skelbs viešuosius konkursus atliekų surinkimo paslaugoms teikti savivaldybės teritorijoje bei sudarys sutartis su atliekų surinkimo bendrovėmis .

Atliekų surinkimo bendrovių išlaidos atliekų surinkimo ir transportavimo veiklai vykdyti (toliau - atliekų šalinimas) būtų:

- atliekų surinkimo ir transportavimo iki regioninio sąvartyno išlaidos (degalai, tepalai, išlaidos šiukšliavežių remontui ir priežiūrai, amortizaciniai atskaitymai šiukšlevežėms, darbo užmokesčio fondas, įskaitant SODRA, ilgalaikio turto, tiesiogiai naudojamo atliekų surinkimo ir transportavimo veiklai, nusidėvėjimas, komunalinės ir ryšių paslaugos, įmonės rentabilumo norma);

- išlaidos atliekų surinkimo infrastruktūrai išlaikyti (konteinerių amortizacija (kurie jiems priklauso nuosavybės teise), konteinerių aikštelių remontas ir priežiūra);

- antrinių žaliavų, didžiųjų, buityje susidarančių statybos ir griovimo, pavojingų, padangų surinkimas ir rūšiavimas (jeigu atliekų surinkimo įmonėms tai bus priskirta).

Kaip jau buvo minėta, ŠRATC atliks Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistemos organizatoriaus bei koordinatoriaus funkcijas. Jis vykdys atliekų šalinimo (deponavimo regioniniame sąvartyne) funkcijas, organizuos (arba pats vykdys) savivaldybių atliekų rūšiavimo aikštelių ir "žaliųjų" (biodegraduojančių) atliekų kompostavimo aikštelių eksploatavimą, administruos regioninę atliekų tvarkymo sistemą. ŠRATC išlaidas minėtoms funkcijoms atlikti vadinsime atliekų šalinimo išlaidomis. Jas sudaro:

- uždarytų regiono sąvartynų priežiūra;

- atliekų šalinimo išlaidos (regioninio ir rajoninių sąvartynų eksploatacijos), įskaitant reikiamas išlaidas kurui, medžiagoms, paslaugoms, darbo užmokesčiui, ilgalaikio turo nusidėvėjimui ir pan.;

- kaupiamos lėšos regioninio sąvartyno uždarymui;

- savivaldybių ir seniūnijų atliekų rūšiavimo aikštelių ir "žaliųjų" (biodegraduojančių) atliekų kompostavimo aikštelių eksploatavimo išlaidos;

- konteinerių aikštelių ir jų įrangos nusidėvėjimo išlaidos;

- savivaldybių atliekų turėtojų bei visuomenės informavimo ir ekologinio švietimo funkcijos vykdymo išlaidos;

- projekto vykdymui skolintų lėšų su priskaičiuotomis palūkanomis grąžinimas;

- vietinės rinkliavos rinkimo ir tvarkymo administravimo išlaidos;

- Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistemos organizatoriaus (administravimo) funkcijų (informacijos apie susidarančių atliekų kiekius rinkimas ir kaupimas, jų susidarymo ir sistemos monitorinio organizavimas, regiono vietinės rinkliavos dydžio skaičiavimas, regiono savivaldybių atliekų tvarkymo planų projektų rengimas, savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklių projektų rengimas ir pan.) vykdymo išlaidos.

Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistemos ir atliekų tvarkymo išlaidų dengimo šaltiniai

Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistemos ir atliekų tvarkymo išlaidų finansavimo šaltiniai yra išoriniai (ISPA/Sanglaudos fondo, valstybės biudžeto ir skolintomis lėšomis finansuojamas Projektas) ir vidiniai (lėšos gaunamos už atliekamas paslaugas, t.y. už atliekų tvarkymą).

Už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą (toliau – vietinė rinkliava) Šiaulių regiono savivaldybės įveda soldarią vietinę rinkliavą bei patvirtina vietinės rinkliavos nuostatus. Vietinės rinkliavos už atliekų tvarkymą dydis turi kompensuoti šias atliekų tvarkymo išlaidas:

I. Atliekų surinkimo kaštai: buityje susidarančių pavojingų atliekų, buityje susidarančių statybos ir griovimo atliekų, buityje susidarančių didžiųjų atliekų, gyventojų mechaninių transporto priemonių padangų, buityje susidarančių pakuočių, buityje susidarančių elektros ir elektronikos įrangos atliekų, buityje susidarančių biologiškai suyrančių (tarp jų - žaliųjų atliekų) atliekų, išlaidos atliekų surinkimo infrastruktūrai išlaikyti, išlaidos antrinių žaliavų surinkimui ir rūšiojimui.

II. Atliekų transportavimo kaštai: atliekų transportavimo iki regioninio sąvartyno išlaidos.

III. Atliekų šalinimo (deponavimo) kaštai: išlaidos uždarytų regioninių ir savivaldybių sąvartynų priežiūrai, atliekų šalinimo (regioninio sąvartyno eksploatacijos) išlaidos, kaupiamos lėšos apskrities savivaldybių regioninio sąvartyno uždarymui, savivaldybių atliekų rūšiavimo aikštelių ir kompostavimo aikštelių eksploataavimo išlaidos, visuomenės informavimo ir ekologinio švietimo funkcijos vykdymo išlaidos, regiono atliekų tvarkymo sistemos organizatoriaus funkcijų vykdymo išlaidos, už skolintas lėšas įsigyto ir (ar) sukurto ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos, projekto vykdymui skolintų lėšų priskaičiuotos palūkanos, regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūros objektų plėtros išlaidos.

IV. Vietinės rinkliavos administravimo kaštai.

Vietinės rinkliavos lėšos gali būti naudojamos tik aukščiau nurodytoms išlaidoms kompensuoti. Vietinės rinkliavos rinkimą organizuoja savivaldybės. Regiono savivaldybių pageidavimu koncesijos sutartyse su ŠRATC dėl savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo operatoriaus funkcijų perdavimo bus numatyta nuostata, kad vietinės rinkliavos administravimo (jos rinkimo) funkcija perduodama ŠRATC.

Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą dydžio nustatymo principai

Šiaulių regiono savivaldybės nusprendė taikyti “solidaraus” vietinės rinkliavos dydžio paskaičiavimo būdą, t.y. už vienos tonos (vieno kubinio metro) komunalinių atliekų sutvarkymą nustatomas visose Šiaulių regiono savivaldybėse vienodas vietinės rinkliavos dydis. Visų savivaldybių vietinės rinkliavos lėšos turi dengti žemiau pateiktoje lentelėje išvardintas Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistemos išlaidas.

Regiono savivaldybių vietinę rinkliavą už atliekų tvarkymą sudarys keturios pagrindinės sudedamosios dalys: atliekų surinkimo ir transportavimo kaštų padengimui (“surinkimo kaštai”); atliekų transportavimo iki regioninio sąvartyno kaštai (“transportavimo kaštai”); atliekų šalinimo kaštai padengimui (“šalinimo kaštai”); vietinės rinkliavos administravimo kaštai (“administravimo kaštai”).

Vietinės rinkliavos struktūra pateikiama 6a lentelėje.

Šiaulių regiono savivaldybės ir atliekų tvarkymo įmonės pateikia ŠRATC būtiną informaciją savivaldybės vienos tonos atliekų surinkimo (surinkimo kaštai) ir transportavimo iki regioninio

sąvartyno (transportavimo kaštai) kaštams paskaičiuoti. ŠRATC apskaičiuoja savivaldybių surinkimo ir transportavimo kaštus

$$n_i = \frac{N_i}{V_i}, \text{ kur} \quad (1)$$

N_i - atliekų surinkimo kaštai;

V_i - savivaldybėje susi darantys atliekų kiekiai ;

$i = 1,2,\dots,7$ - Šiaulių regiono savivaldybės.

$$t_i = \frac{T_i}{V_i}, \text{ kur} \quad (2)$$

T_i - atliekų transportavimo kaštai iki regioninio sąvartyno;

V_i - savivaldybėje susi darantys atliekų kiekiai ;

$i = 1,2,\dots,7$ - Šiaulių regiono savivaldybės.

ŠRATC skaičiuoja savivaldybių surinkimo ir transportavimo kaštus, taikydamas vienodą skaičiavimo metodiką. Surinkimo mokesčiai atskirose savivaldybėse bus skirtingi dėl atliekų kiekių, atskirų atliekų turėtojų ir jų grupių nuotolių bei atstumo iki regioninio sąvartyno.

Apskaičiuojami ŠRATC vienos atliekų šalinimo kaštai, įvertinant visas aukščiau nurodytas sąnaudas:

$$m = \frac{M}{V}, \text{ kur} \quad (3)$$

M – visi ŠRATC atliekų šalinimo kaštai;

$$V = \sum_1^7 V_i - \text{ regione susidarantių atliekų kiekis.}$$

Savivaldybės nustato vienodą administravimo mokesčio dydį vienai atliekų tonai (a) visose regiono savivaldybėse.

ŠRATC apskaičiuoja solidarų regiono savivaldybių vietinės rinkliavos dydį už vienos atliekų tonos sutvarkymą:

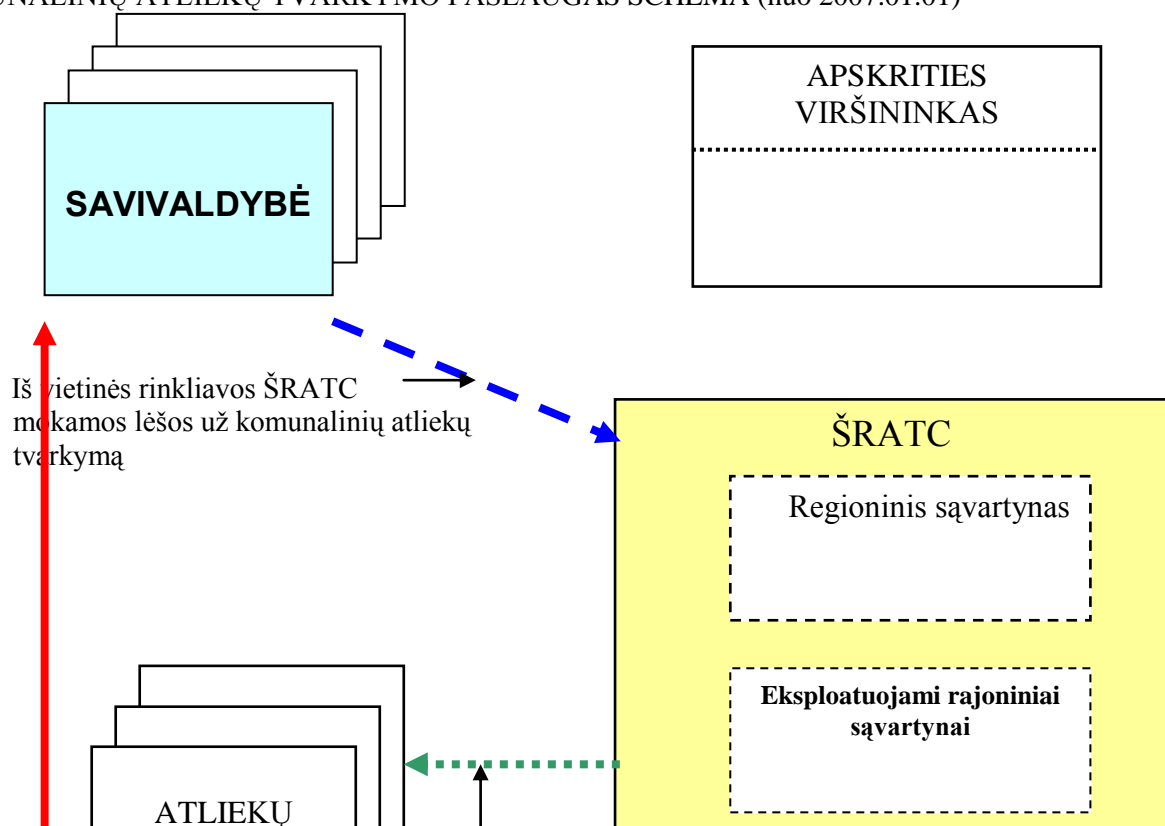
$$k = \bar{n} + \frac{M}{V} + a, \text{ kur} \quad (4)$$

6a lentelė. Vietinės rinkliavos už vienos tonos atliekų sutvarkymą struktūra

Kaštai	Išlaidos	Paslaugų teikėjas (lėšų gavėjas)
Surinkimo kaštai (n)	<ul style="list-style-type: none"> - buityje susidarantių pavojingų atliekų, - buityje susidarantių statybos ir griovimo atliekų, - buityje susidarantių didžiųjų atliekų, - gyventojų mechaninių transporto priemonių padangų, - buityje susidarantių pakuočių, - buityje susidarantių elektros ir elektronikos įrangos atliekų, - buityje susidarantių biologiškai suyrančių (tarp jų, - žaliųjų atliekų) atliekų. - išlaidos atliekų surinkimo infrastruktūrai išlaikyti; - išlaidos antrinių žaliavų surinkimui ir rūšiojimui; 	ŠRATC konkurso būdu parinkta atliekų surinkimo įmonė arba pats ŠRATC, jeigu jis turės logistikos padalinį
Transportavimo kaštai (t)	atliekų transportavimo iki regioninio sąvartyno išlaidos.	ŠRATC konkurso būdu parinkta atliekų surinkimo

		įmonė arba pats ŠRATC, jeigu jis turės logistikos padalinį
Šalinimo kaštai (m)	<ul style="list-style-type: none"> - išlaidos uždarytų regioninių ir savivaldybių sąvartynų priežiūrai; - atliekų šalinimo (regioninio sąvartyno eksploatacijos) išlaidos; - kaupiamos lėšos apskrities savivaldybių regioninio sąvartyno uždarymui; - savivaldybių atliekų rūšiavimo aikštelių ir kompostavimo aikštelių eksploatavimo išlaidos; - visuomenės informavimo ir ekologinio švietimo funkcijos vykdymo išlaidos; - regiono atliekų tvarkymo sistemos organizatoriaus funkcijų vykdymo išlaidos; - už skolintas lėšas įsigyto ir (ar) sukurto ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos; - projekto vykdymui skolintų lėšų priskaičiuotos palūkanos; - regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūros objektų plėtros išlaidos. 	ŠRATC
Administravimo kaštai (a)	vietinės rinkliavos surinkimo ir tvarkymo administravimo išlaidos	ŠRATC, kuriam perduodamas vietinės rinkliavos administravimas

Schema Nr. 1. ŠIAULIŲ REGIONO ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS DALYVIŲ MOKĖJIMŲ UŽ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO PASLAUGAS SCHEMA (nuo 2007.01.01)

ŠRATC pagal sutartis mokamos lėšos
Už atliekų rinkimą ir/ar rūšiavimą
VIETINĖ RINKLIAVA

$$\bar{n} = \frac{\sum_{i=1}^7 N_i}{V} \quad - \text{ vidutinis regiono atliekų surinkimo mokestis.} \quad (5)$$

Kadangi savivaldybėse atliekų turėtojams natūraliai susidaro skirtingas atliekų kiekis, konkreitiems atliekų turėtojams (gyvenamosioms valdoms, garažams, kolektyviniams sodams, įmonėms ir kt.) mokestis už komunalinių atliekų tvarkymą bus skirtingas.

Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistema galės pradėti pilnai funkcionuoti tik pastačius naują regioninį sąvartyną Aukšttrakuose. Jo statyba bus baigta ne anksčiau kaip 2007m. pradžioje. Pažymėtina, kad savivaldybės tarybai priėmus sprendimą įvesti vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir komunalinių atliekų tvarkymą, reikės parengiamojo laikotarpio pasiruošti administruoti vietinės rinkliavos rinkimą. Todėl regiono savivaldybės turėtų priimti sprendimą įvesti vietinę rinkliavą 2006 m. antrame pusmetyje, nustatant, kad rinkliava bus pradėta rinkti nuo 2007m. sausio 1 d. (jeigu regioninio sąvartyno statyba nevėluos).

5. ATLIEKŲ TVARKYMAS. KELIAMI REIKALAVIMAI IR PLĖTRA

5.1. MIŠRIOS KOMUNALINĖS ATLIEKOS

Viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos plėtros užduotys yra:

1. užtikrinti iki 2006 metų viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems miestų, miestelių ir kaimų (didesnių kaip 200 gyventojų) gyventojams ir ūkio subjektams (įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms);

2. siekti, kad ši paslauga būtų pasiūlyta iki 2007 metų visiems fiziniams ir juridiniams asmenims.

Laikoma, kad paslauga įdiegta, jeigu ja naudojami 85 procentai ar daugiau tos teritorijos ūkio subjektų (įmonių, įstaigų ir organizacijų) ir gyventojų;

3. parengus dokumentaciją, būtiną ES finansavimui gauti, įgyvendinti investicinius regioninių atliekų tvarkymo sistemų diegimo projektus ne vėliau kaip per 2–4 metus;

4. pradėjus eksploatuoti regioninę sąvartyną, atitinkantį visus nustatytuosius reikalavimus, nutraukti atliekų šalinimą kituose to regiono sąvartynuose, neatitinkančiuose sąvartynų taisyklių reikalavimų, taip pat imtis priemonių šiems sąvartynams uždaryti;

5. pastačius regioninę sąvartyną uždaryti visus kitus regiono teritorijoje esančius sąvartynus.

Komunalinės mišrios atliekos arba atliekos, likusios atskyrus perdirbti tinkamas atliekas, turi būti surenkamos į konteinerius. Betario atliekų surinkimo tikslinga palaipsniui atsisakyti. Ten, kur neįmanoma pastatyti komunalinių atliekų konteinerių, turi būti naudojamos kitos talpos (pvz., maišai atliekoms).

Nuo atliekų išnešimo iš namų iki faktinio atliekų surinkimo atliekos tam tikrą laiką laikomos lauko sąlygomis, išskyrus tuos atvejus, kai taikoma betarė surinkimo sistema. Nuo šio laikymo lauko sąlygomis priklauso taikomas atliekų surinkimo metodas ir atvirkščiai.

Atliekų surinkimo priemonių pastatymo vietos turi būti parinktos iš anksto. Atstumas nuo gyvenamųjų namų iki šių vietų arba iki kolektyvinių konteinerių turi būti minimalus, turi būti įvertinti sanitarinių normų reikalavimai. Tik gyvenvietėse, kuriose vietoj vietinių šiukšlynų (kuriuose dabar gyventojai šalina atliekas) bus įrengtos konteinerių aikštelės, atstumai iki jų nebus ribojami..

Atliekų surinkimas

Atliekų surinkimui galima naudoti individualius konteinerius arba įrengti konteinerines aikšteles. Didžiausias gyventojų tankis yra (ir atitinkamai didžiausi atliekų kiekiai susidaro) daugiabučiuose namuose. Todėl ypač svarbu prie daugiabučių įrengti konteinerines aikšteles (su didelės talpos konteineriais). Tuo tarpu individualius namus (ypač kaime) tikslinga aprūpinti individualiais mažos talpos konteineriais.

Antrinių žaliavų surinkimui bus įrengtos antrinių žaliavų konteinerinės aikštelės. Miestuose jos turėtų būti įrengtos pagal santykį 1 aikštelė 600 gyventojų (esant gyventojų tankumui 4000 gyv./km²). Esant mažesniai gyventojų tankumui, viena antrinių žaliavų konteinerinė aikštelė įrengiama atitinkamai mažesniai gyventojų skaičiui (pavyzdžiui esant gyventojų tankumui 3000 gyv./km², 1 aikštelė įrengiama 450 gyventojų).

Atliekų surinkėjai ne rečiau kaip 2 kartus per metus iš atliekų turėtojų surenka apvažiavimo būdu butyje susidariusias antrines žaliavas, biodegraduojamas, pavojingas ir didžiausias atliekas. Visos šios atliekos surenkamos iš atliekų turėtojų apvažiavimo būdu pagal iš anksto su ŠRATC, seniūnais, bendrijomis ir butų ūkio įmonėmis suderintą grafiką.

Iš atliekų surinkimo vietų, kolektyvinių konteinerių ir konteinerių aikštelių atliekos turi būti surenkamos didelės talpos sunkvežimiais su presavimo įranga. Visose gyvenvietėse, kuriose yra daugiau nei 100 gyventojų, atliekos turi būti surenkamos ne rečiau nei kartą per dvi savaites. Šiltoju metų laikotarpiu galimas dažnesnis atliekų.

Atliekų šalinimas

Visos komunalinės atliekos iš konteinerių turi būti vežamos į regioninę sąvartyną.

5.2. ATLIEKŲ SURINKIMAS IR TRANSPORTAVIMAS

Vietinė rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą – tai savivaldybės tarybos sprendimu nustatyta privaloma įmoka už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą, kurią privalo mokėti visi komunalinių atliekų turėtojai, besinaudojantys savivaldybės atliekų tvarkymo sistema. Vietinės rinkliavos už atliekų tvarkymą dydis kompensuoja atliekų sistemos administravimo, atliekų surinkimo ir transportavimo, vietinės

rinkliavos surinkimo ir sąvartyno eksploatavimo, infrastruktūros plėtimo, uždarymo ir priežiūros uždarius išlaidas.

Atliekų turėtojai privalo mokėti vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir jų tvarkymą, įskaitant atskirą antrinių žaliavų, stambiagabaričių atliekų surinkimą ir jų paruošimą perdirbti, pavojingų atliekų, esančių komunalinėse atliekose, surinkimą, biodegrazuojamųjų atliekų atskirą surinkimą ir jų kompostavimą, atliekų priėmimo ir šalinimo sąvartyne sąnaudas, atliekų sąvartynų įrengimą, eksploatavimą ir jų uždarymą bei priežiūrą po uždarymo. Atliekų turėtojai moka vietinę rinkliavą vadovaudamiesi vietinės rinkliavos nuostatais.

Vietinės rinkliavos dydis nustatomas atsižvelgiant į atliekų tvarkymo kaštus – remiantis 1 tonos (1 m³) palaidų atliekų surinkimo, išvežimo ir tvarkymo, įskaitant antrinių žaliavų surinkimą ir jų paruošimą perdirbti, stambiagabaričių atliekų surinkimą, buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimą, biodegrazuojamųjų atliekų atskirą surinkimą ir jų kompostavimą, atliekų priėmimo ir šalinimo sąvartyne sąnaudas, sąvartynų eksploatavimo sąnaudas. Įvertinant atliekų turėtojams teikiamų paslaugų lygį nustatomi trys vietinės rinkliavos dydžiai:

- atliekų turėtojams, kurie atliekas šalina individualiuose konteineriuose;
- atliekų turėtojams, kurie atliekas šalina kolektyviniuose konteineriuose (ne didesniu kaip 100 metrų atstumu);
- atliekų turėtojams, kurie atliekas šalina atliekų priėmimo punktuose (ne didesniu kaip 1 km atstumu).

Regiono savivaldybės apsiprendė pasirinkti vieną rinkliavos dydį visiems atliekų turėtojams. Nustatant vietinės rinkliavos dydžius:

a) gyventojams – jiems tenkančių buitinių atliekų surinkimo, tvarkymo ir šalinimo metinių sąnaudų suma padalinama iš gyventojų skaičiaus;

b) ūkio subjektams ir kitiems juridiniams asmenims – pagal 1 tonos komunalinių atliekų surinkimo, tvarkymo ir šalinimo sąnaudų dydį, tačiau už atliekų kiekį ne mažesnę kaip apskaičiuotą iš vienam juridinio asmens darbuotojui rinkliavos nuostatuose nustatytos atliekų susikaupimo normos ir darbuotojų skaičiaus.

Atliekas surenkanti įmonė, kuri sudarė sutartį dėl atliekų surinkimo paslaugų teikimo tam tikrame atskirame apskrities rajone ar keliuose rajonuose, turi toliau organizuoti atliekų surinkimą, t. y. pastatyti konteinerius, sudaryti atliekų surinkimo maršrutų schemas. Tiksliai konteinerių pastatymo vieta ir naudotinas konteinerių tipas turi būti nustatytas kartu su savivaldybių ir/arba seniūnijų bei ŠRATC atstovais.

Perdirbamų atliekų surinkimui didelę įtaką turės gamintojai (pakuočių naudotojai). Pagal Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymą, jie bus atsakingi už pakuočių atliekų surinkimą, pakartotinį naudojimą ir perdirbimą. Todėl gamintojai (pakuočių naudotojai) turi inicijuoti perdirbamų atliekų surinkimo iš mažmeninės bei didmeninės prekybos centrų ir pan. sistemą.

Atliekų transportavimas

Atliekos turi būti transportuojamos taikant tiesioginį pervežimą, t. y. atliekos turi būti transportuojamos į atliekų tvarkymo arba šalinimo įrenginius transporto priemone, surenkančia atliekas iš atliekų turėtojų. Mišrios komunalinės atliekos bus transportuojamos tiesiai į galutinę šalinimo vietą atliekų surinkimo autotransportu. Susidarymo vietoje atskirtos atliekos, surinktos iš antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių ir atliekų priėmimo aikštelių, bus pervežamos į komunalinių atliekų apdorojimo įrenginius.

5.3. SPECIFINĖS ATLIEKOS

Antrinės žaliavos

Pakartotinai naudoti ir perdirbti tinkamų atliekų utilizavimo pagrindas – atliekų atskyrimas susidarymo vietoje ir atskiras perdirbamų atliekų surinkimas.

Surinkimas

Surinkimui taikoma antrinių žaliavų surinkimo sistema – miesto vietovėse įrengiamos antrinių žaliavų surinkimui skirtos konteinerių aikštelės. Šiose aikštelėse yra bent po vieną specialiai pastatytą konteinerį, skirtą stiklui, popieriui bei kartonui ir plastikui. Didesnėse antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelėse gali būti pastatyta po kelis konteinerius kiekvienai frakcijai, tuomet šiose aikštelėse stiklo atliekos galės būti rūšiuojamos pagal spalvą.

Kaimo vietovėse perdirbamos ir stambiagabaritės atliekos gali būti atvežamos į atliekų priėmimo aikšteles ir laikomos ten, kol bus sukaupta pakankamai atliekų, kad apsimokėtų jas transportuoti.

Atliekų surinkėjai ne rečiau kaip 2 kartus per metus iš atliekų turėtojų surenka apvažiavimo būdu butyje susidariusias antrines žaliavas. Šios atliekos surenkamos iš atliekų turėtojų apvažiavimo būdu pagal iš anksto su ŠRATC, seniūnais, bendrijomis ir butų ūkio įmonėmis suderintą grafiką.

Be antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių, į kurias gyventojai gali atnešti perdirbamas komunalines atliekas, specialius konteinerius tikslinga pastatyti ir taškuose, kur susidaro dideli perdirbamų atliekų kiekiai, pvz., mažmeninės bei didmeninės prekybos centruose.

Apdorojimas

Susidarymo vietoje atskirtos atliekos bus toliau rūšiuojamos pagal vartotojo reikalavimus. Pvz., stiklas ir polietileno teraftalatas (PET) bus rūšiuojami pagal spalvą, plaunami bei smulkinami. Popierius ir kartonas bus rūšiuojami pagal kokybę. Bet šis bei tolesnis surūšiuotų perdirbamų atliekų apdorojimas ir utilizavimas į regioninę sistemą nėra įtrauktas. Tai bus palikta atliekų tvarkymu užsiimančioms įmonėms bei gamintojams, kurie naudos perdirbamas atliekas kaip antrines žaliavas. Ilgalaikėje perspektyvoje tikslinga nagrinėti regione atskiros atliekų rūšiavimu užsiimančios įmonės steigimo tikslingumą.

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane savivaldybei keliami sekantys reikalavimai:

- organizuoti antrinių žaliavų surinkimą pačioms arba pavedant tą daryti kelių savivaldybių įsteigta atliekų tvarkymo įstaigai, įmonei ar organizacijai;
- kurti naujus antrinių žaliavų surinkimo ir rūšiavimo pajėgumus diegiant regionines atliekų tvarkymo sistemas;
- į vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą įtraukti antrinių žaliavų surinkimo, rūšiavimo ir parengimo perdirbti sąnaudas;
- remti antrinių žaliavų surinkimą, rūšiavimą ir parengimą perdirbti, skiriant mokesčio už aplinkos teršimą gaminių ar pakuočių atliekomis surinktas lėšas (rekomendacija).

Kiekybiniai antrinių žaliavų tvarkymo tikslai yra:

*** iki 2007 metų per metus surinkti ir parengti perdirbti (pagal atliekų svorį) ne mažiau, kaip (visų komunalinių atliekų procentais):**

- 4 – popieriaus (kartono);
- 2 – stiklo;
- 1 – plastikų;
- **iki 2010 metų atitinkamai:**
- 6 – popieriaus (kartono);
- 3 – stiklo;
- 2 – plastikų;

Strateginis planas rekomenduoja plėtoti ir šias priemones:

- antrinių žaliavų surinkimą apvažiavimo būdu;
- specialių konteinerių (su atsidarančiu dugnu) pastatymą šalia gyventojų dažnai lankomų vietų;

- atskirą antrinių žaliavų (esančių komunalinėse atliekose) surinkimą iš įmonių, įstaigų ir organizacijų į specialius konteinerius arba maišus.

Pakruojo savivaldybė privalo nustatyti ir atliekų turėtojams nurodyti atliekų tvarkymo priemones antrinėms žaliavoms (popieriaus (kartono), plastikų, metalų, tekstilės atliekoms), esančioms komunalinėse atliekose (taip pat pakuočių atliekoms, pakliuvusioms į komunalines atliekas), surinkti, rūšiuoti ir parengti perdirbimui.

Šiam tikslui pasiekti rajonui numatytos šios užduotys:

Bendradarbiauti su ŠRATC pastarajam įgyvendinti:

- organizuoti antrinių žaliavų atskirą surinkimą regiono savivaldybėse nuo 2007 m.;
- aprūpinti atliekų turėtojus kolektyvinėmis rūšiavimo priemonėmis daugumai gyventojų pasiekiamose vietose iki 2007 m. (šią sąlygą tikslinga įrašyti į sutartį su atliekų vežėjais), tam reikia įrengti regione gyvenvietėse su daugiau kaip 500 gyventojų bent po vieną konteinerių aikštelę antrinėms žaliavoms;
- į bendrą tarifą (vietinę rinkliavą) už komunalinių atliekų surinkimą iki 2007 m. įtraukti antrinių žaliavų surinkimo, rūšiavimo ir parengimo perdirbti sąnaudas;
- parengti ir pradėti taikyti antrinių žaliavų apskaitos sistemą iki 2008 m.;
- dalyvauti rengiant ir įvedant atliekų rūšiavimo apskaitos sistemą, kuri turi būti įdiegta ne vėliau kaip iki 2008 m.
- nuo 2007 metų Pakruojo rajone per metus surinkti ir parengti perdirbti (pagal atliekų svorį) ne mažiau, kaip (visų komunalinių atliekų procentais):
 - 4 – popieriaus (kartono);
 - 2 – stiklo;
 - 1 – plastikų;
- iki 2010 metų atitinkamai:
 - 6 – popieriaus (kartono);
 - 3 – stiklo;
 - 2 – plastikų;

Pagal šias procentines užduotis surenkamų antrinių žaliavų procentinės užduotys Pakruojo rajono savivaldybėj pateikti 13 lentelėje, o kiekybinės užduotys (tonomis) – 14 lentelėje.

13 lentelė. Antrinių žaliavų surinkimo procentinės užduotys 2007-2024 m.

Savivaldybės	2004 - 2006	2007 - 2009	2010 - 2024
Antrinės žaliavos			
Popierius ir kartonas		4 %	6 %
miestas		4,5%	6,8%
kaimas		2,5%	3,7%
Stiklas		2 %	3 %
miestas		2,4%	3,6%
kaimas		1,0%	1,1%
Plastikas		1 %	2 %
miestas		1,2%	2,4%
kaimas		0,6%	0,8%

14 lentelė. Antrinių žaliavų surinkimas t, 2004-2024 m.

Savivaldybė	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Pakruojis											
<i>Popierius</i>											
miestas				47,04	55,92	65,15	112,67	116,68	121,50	126,47	130,29
kaimas				30,89	35,26	39,83	66,07	66,29	66,89	67,47	67,33
<i>Stiklas</i>											
miestas				34,73	41,30	48,11	82,59	85,53	89,06	92,71	95,51
kaimas				17,11	19,54	22,06	27,20	27,29	27,53	27,77	27,72
<i>Plastmasė</i>											
miestas				3,86	4,59	5,35	12,24	12,67	13,20	13,73	14,15
kaimas				2,28	2,61	2,94	4,40	4,41	4,45	4,49	4,48
Viso	0,0	0,0	0,0	135,91	159,22	183,44	305,17	312,87	322,63	332,64	339,48

14 lentelės tęsinys

2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
135,61	139,70	143,88	148,17	152,63	157,21	161,92	166,80	171,81	176,94
67,91	67,78	67,65	67,51	67,37	67,24	67,10	66,97	66,83	66,70
99,41	102,40	105,47	108,61	111,88	115,24	118,69	122,27	125,94	129,71
27,95	27,90	27,85	27,79	27,73	27,68	27,62	27,57	27,51	27,46
14,73	15,17	15,63	16,09	16,57	17,07	17,58	18,11	18,66	19,22
4,52	4,51	4,50	4,49	4,48	4,47	4,46	4,47	4,45	4,44
350,13	357,46	364,98	372,66	380,66	388,91	397,37	406,19	415,2	424,47

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane 2006 m. nustatytų užduočių įgyvendinimas numatytas vėlesniam laikotarpiui, t.y. 2007 metams, atsižvelgiant į tai, kad nuo šių metų pradės veikti naujoji regioninė sistema. Bet būtina įvertinti ir tai, kad ne visas antrines žaliavas įmanoma surinkti. Dalis jų nepatenka į komunalinių atliekų surinkimo sistemą, kita dalis patenka jau kaip mišrios komunalinės atliekos ir jų nebegalima išrūšiuoti. Įvertinant tai, realiai įgyvendintinos užduotys antrinių atliekų surinkimui sudaro apie 66 proc. nuo 13 lentelėje pateiktų dydžių. Be to, reikia įvertinti, kad pradiniu sistemos funkcionavimo metu (kol gyventojų švietimas dar neduoda reikiamų rezultatų) bus galima surinkti ne daugiau kaip 70 proc. reikalingų surinkti antrinių žaliavų. Vėliau ši dalis palaipsniui turėtų didėti (įvertinamas 10 proc. augimas per metus).

14a lentelė. Realiai įgyvendintinos užduotys antrinių žaliavų surinkimui, 2004-2024 m.

Metai	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2015 m.	2020 m.	2024 m.
Realiai įgyvendintinos užduotys, t	62,79	84,07	108,96	208,01	231,09	256,68	280,15

Siekiant įgyvendinti šias užduotis, būtina glaudžiai bendradarbiauti su gamintojais (prekybos centrais, importuotojais), nes būtent nuo pastarųjų didžia dalimi priklauso šių užduočių įgyvendinimo realumas.

Pakuočių atliekos

Pakuočių atliekų tvarkymas turi būti reglamentuojamas valstybiniu lygiu, jame turi dalyvauti ir gamintojai (pakuočių naudotojai). 2001 m. priimtas Įstatymas dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, taip pat Rinkliavų įstatymo pakeitimas padarė pradžią – numatė gamintojo atsakomybę.

Apdorojimas

Pakuočių atliekos bus apdorojamos kaip ir kitos antrinės atliekos. Ar bus naudojami tie patys, ar kiti įrenginiai, daugiausiai priklausys nuo gamintojų (pakuočių naudotojų) pasirinkimo.

2003 metais įsigaliojęs LR pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymas apibrėžia gamintojų atsakomybę už pakuočių atliekų tvarkymo valstybinių užduočių vykdymą, o LR mokesčių už aplinkos teršimą įstatymas nustato pakuočių atliekų apmokestinimą per mokesčius už pirmines pakuotes ūkiniams subjektams, išleidžiantiems gaminius prekinėje pakuotėje į Lietuvos rinką. Šiame įstatyme yra numatyta galimybė nemokėti šių mokesčių tiems ūkiniams subjektams, kurie įvykdo Vyriausybės nustatytas pakuočių atliekų tvarkymo užduotis.

Strateginis atliekų tvarkymo planas reikalauja, kad gamintojai ir importuotojai privalo įvykdyti nustatytas pakuočių atliekų tvarkymo užduotis arba mokėti valstybės nustatytą mokestį už aplinkos teršimą pakuočių atliekomis.

Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo užduotys yra:

1 iki 2006 metų pabaigos sudaryti organizacines ir technines sąlygas kasmet surinkti ir panaudoti ne mažiau kaip 50 procentų pakuočių atliekų atitinkamai pagal pakuočių medžiagas:

- stiklinių – ne mažiau kaip 60 procentų;
- popierinių ir kartoninių – ne mažiau kaip 55 procentus;
- plastikinių – ne mažiau kaip 25 procentus;
- metalinių – ne mažiau kaip 40 procentų;

2 išplėtoti iki 2006 metų pabaigos pakuočių atliekų perdirbimo pajėgumus:

- stiklinių pakuočių – iki 35 tūkst. tonų per metus;
- popierinių ir kartoninių pakuočių – iki 45 tūkst. tonų per metus;
- plastikinių pakuočių – iki 6 tūkst. tonų per metus;

3 įdiegti iki 2010 metų atskirą kombinuotųjų pakuočių surinkimą ir perdirbimą pagal vyraujančią medžiagą ir (arba) pradėti jas deginti išgaunant energiją;

4 įgyvendinti palaipsniui pakuočių atliekų naudojimo ir perdirbimo užduotis:

15 lentelė. Pakuočių atliekų naudojimo užduotys 2002-2006 m. laikotarpiu, proc. pagal masę

	Naudojimo procentas (pagal svorį)				
	2002 metai	2003 metai	2004 metai	2005 metai	2006 metai
Popieriaus ir kartono	18	23	35	40	55
Stiklo	20	25	35	40	60
Plastikų	2	10	16	18	25
Metalų	5	10	15	25	40
Iš viso	16	21	32	37	52

16 lentelė. Pakuočių atliekų perdirbimo užduotys 2002-2006 m. laikotarpiu, proc. pagal masę

	Perdirbimo procentas (pagal svorį)				
	2002 metai	2003 metai	2004 metai	2005 metai	2006 metai
Popieriaus ir kartono	16	20	30	35	40
Stiklo	20	25	35	40	60
Plastikų	2	10	15	15	20
Metalų	5	10	15	25	40
Iš viso	15	20	29	33	43

Be to, rekomenduojama pasinaudoti savivaldybių organizuojamomis komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo sistemomis.

Šiuo metu rajono sąvartynuose didžiąją dalį sudaro pakuotės atliekos. Siekiant sumažinti jų patekimą į sąvartyną ir atsižvelgiant į Strateginio plano reikalavimus numatoma: gerinti sąlygas

pakuočių surinkimui, kad importuotojai ir gamintojai nuo 2007 m. galėtų pilnai pasinaudoti regionine atliekų surinkimo sistema pakuočių surinkimui.

Šiam tikslui pasiekti Pakruojo rajonas privalo:

Savivaldybė privalo:

- Šviesti gyventojus atliekų rūšiavimo klausimais.

Bendradarbiauti su ŠRATC pastarajam įgyvendinant:

- Reikalauti, kad pakuočių gamintojai ir importuotojai vykdytų Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano numatytas pakuočių atliekų surinkimo ir naudojimo užduotys (žr. 15 ir 16 lenteles)
- vienas iš pakuočių tvarkytojų regione gali būti ŠRATC, kuris šiai veiklai vykdyti gali gauti pajamas iš pakuočių gamintojų (importuotojų);
- organizuoti į regioninę atliekų surinkimo sistemą patenkančių pakuočių perdirbimą ir pažymų apie sutvarkytas pakuotes išdavimą pakuočių gamintojams ir importuotojams iki 2007 m.;

Biodegraduojamos atliekos

Biodegraduojamos atliekos sudaro didžiausią komunalinių atliekų sudėtinę dalį. Įvertinant jų puvimo savybes ir dėl galimo metano susidarymo šių atliekų anaerobinio skaidymo metu, taip pat atsižvelgiant į valstybinės strategijos bei įstatymų reikalavimus, šiai atliekų frakcijai turi būti skiriamas ypatingas dėmesys.

Kompostavimas namų ūkyje yra puikus biodegraduojamų atliekų tvarkymo būdas, jis prilyginamas atliekų vengimui. Kaip ir atliekų vengimas, šis metodas padeda mažinti atliekų surinkimo bei šalinimo kaštus ir jį tikslinga skatinti.

Pakruojo rajone surinktos žaliosios atliekos bus vežamos į regiono kompostavimo aikštelę. Už kompostavimo įrenginio eksploatavimą atsakingas ŠRATC.

Biodegraduojamų atliekų surinkimas

Biodegraduojamos atliekos turi būti surenkamos atskirai. Šiuo metu dalis atliekų, susidaranti komercinėse įmonėse, pvz., maisto perdirbimo įmonėse, daržovių mažmeninėse parduotuvėse, restoranuose, maišomos su kitomis komunalinėmis atliekomis ir patenka į sąvartynus. Įdiegus jų atskyrimą iš bendro atliekų srauto, šios atliekos bus surenkamos ir pervežamos į jų tvarkymo įrenginius.

Atliekų surinkėjai ne rečiau kaip 2 kartus per metus iš atliekų turėtojų surenka apvažiavimo būdu biodegraduojamas atliekas. Šios atliekos surenkamos iš atliekų turėtojų apvažiavimo būdu pagal iš anksto su ŠRATC, seniūnais, bendrijomis ir butų ūkio įmonėmis suderintą grafiką.

Apdorojimas

Surinktos žaliosios biodegraduojamos atliekos bus vežamos į žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles.

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas rekomenduoja:

- drausti šalinti rūšiuotas biodegraduojančias atliekas sąvartyne;
- savivaldybių kuriamose regioninėse atliekų tvarkymo sistemose numatyti biodegraduojančių atliekų surinkimo ir perdirbimo priemones:
 - atskirą maitinimo įstaigose susidarantių maisto ruošimo atliekų ir netinkamų maisto produktų surinkimą ir kompostavimą,
 - atskirą biodegraduojančių atliekų, esančių komunalinėse atliekose, surinkimą ir kompostavimą;
 - komunalinių atliekų kompostavimą pramoniniu būdu;
 - biodujų išgavimą specialiuose pramoniniuose įrenginiuose (bioreaktoriuose);

- nerūšiuotų komunalinių atliekų deginimą specialiose šilumos (elektros) jėgainėse, išgaunant energiją.

Savivaldybė privalo nustatyti ir atliekų turėtojams nurodyti priemones, skirtas tvarkyti biodegraduojamoms atliekoms, esančioms komunalinėse atliekose.

Strateginio plano kiekybiniai biodegraduojančių atliekų tvarkymo uždaviniai yra šie:

Užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biodegraduojamos atliekos sudarytų:

- iki 2010 metų – ne daugiau kaip 75 procentus 2000 metų kiekio;
- iki 2013 metų – ne daugiau kaip 50 procentų 2000 metų kiekio;
- iki 2020 metų – ne daugiau kaip 35 procentus 2000 metų kiekio

Tačiau dėl abejotinos ekonominės naudos žaliųjų, maisto ir kitų biodegraduojančių atliekų atskiras tvarkymas neplanuojamas. Šios atliekos visos kartu bus renkamos atskirai nuo kitų atliekų.

Įgyvendinant Pakruojo rajone kiekybinius biodegraduojamų atliekų šalinimo sąvartyne mažinimo uždavinius planuojama:

Savivaldybė privalo:

- organizuoti atskirą biodegraduojamų atliekų surinkimą nuo 2007 m., kad įmonių ir gyventojų biodegraduojamų atliekų atskiras surinkimas vyktų pagal 17 lentelės užduotis;
- nustatyti ir atliekų turėtojams nurodyti biodegraduojamoms atliekoms, esančioms komunalinėse atliekose, tvarkyti priemones;
- organizuoti gyventojų mokymą kompostuoti namų ūkyje susidarancias biodegraduojamas atliekas nuo 2007 m.;
- savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėse iki 2007 m. nustatyti reikalavimus biodegraduojamų atliekų atskiram surinkimui, kad būtų gaminamas geros kokybės kompostas.

17 lentelė. Atskirai surenkamų biodegraduojančių atliekų kiekiai 2007-2024 m.

Savivaldybė	2000 m. K	2000 m. B	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		42,5 proc		20 proc	21 proc	23 proc	25 proc	28 proc	31 proc	50 proc	51 proc	52 proc
Pakruojis												
miestas	1.657,5	704,4		32,8	69,04	131,7	200,8	221,9	247,3	380,4	387,4	393,8
kaimas	2.057,2	874,3		17,5	36,7	73,4	125,0	152,1	164,4	333,1	341,0	351,5

17 lentelės tęsinys

2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
12	13	14	15	16	17	18	19	20
53 proc	54 proc	55 proc	56 proc	65 proc	65 proc	65 proc	65 proc	65 proc
400,1	408,6	415,6	422,7	495,9	495,9	495,9	495,9	495,9
364,6	368,1	376,8	385,6	425,8	425,8	425,8	425,8	425,8

Pastaba: užduotys apskaičiuotos įvertinus biodegraduojamų atliekų susidarymo dinamiką, priimant biodegraduojamų atliekų dalies mažėjimą komunalinėse atliekose nuo 80 proc. iki 35 proc.

17a lentelė. Realiai įgyvendintinos užduotys atskirai surenkamų biodegraduojančių atliekų kiekiams, 2004-2024 m.

Metai	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2015 m.	2020 m.	2024 m.
Miestas, t	6,56	27,62	92,19	200,8	393,8	495,9	495,9
Kaimas, t	3,5	14,68	51,38	125,0	351,5	425,8	425,8

Pastaba: realiai įgyvendintinos užduotys nustatytos įvertinant faktą, kad pradiniu regioninės sistemos funkcionavimo metu bus kompostuojama tik 20% reikalingų sutvarkyti atliekų, tolimesniais metais ši dalis atitinkami didės (2008m. - 40%, 2009 m. - 70%; nuo 2010m. – 100%).

Bendradarbiauti su ŠRATC pastarajam įgyvendinti:

- nustatyti gaminamo iš biodegruojamų atliekų komposto panaudojimo galimybes iki 2010 m.;
- užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biodegruojamos atliekos sudarytų iki 2010 metų – ne daugiau kaip 75 procentus 2004 metų kiekio ir sumažinti sąvartyne šalinamų biodegruojančių atliekų kiekį pagal 16 lentelės užduotis;
- įsigyti reikalingą biodegruojančių atliekų surinkimo talpų skaičių;
- įgyvendinti biodegruojamų atliekų kompostavimo aikštelių plėtrą;
- įvertinti atliekų deginimo regione tikslingumą ir galimybes;
- įvertinti papildomo atliekų rūšiavimo tikslingumą ir galimybes siekiant atskirti biodegruojamas atliekas iš bendro mišrių komunalinių atliekų srauto;
- įdiegti pažangias komposto gamybos technologijas iki 2014 m. (pvz., maisto ir virtuvės atliekų tvarkymui tikslinga naudoti bioreaktorius).

Žaliosios atliekos

Viena iš biodegruojamų atliekų rūšių yra žaliosios atliekos. Paprasčiausias šių atliekų tvarkymo būdas yra kompostavimas prieš tai jas susmulkinus.

Remiantis valstybine strategija, turi būti organizuotas žaliųjų atliekų kompostavimas visame regione. Tam tikslui Kairiuose pastatyta žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė, kurioje bus taikoma nesudėtinga šių atliekų tvarkymo technologija. Už šio įrenginio eksploatavimą atsakingas ŠRATC. Žaliosios atliekos, kaip ir visos biodegruojamos atliekos, turi būti surenkamos atskirai. Šiuo metu dalis atliekų, susidarančių komercinėse įmonėse, pvz., maisto perdirbimo įmonėse, daržovių mažmeninėse parduotuvėse, restoranuose, maišomos su kitomis komunalinėmis atliekomis ir patenka į sąvartynus. Įdiegus jų atskyrimą iš bendro atliekų srauto, šios atliekos bus surenkamos ir pervežamos į jų tvarkymo įrenginius.

Surinktos žaliosios biodegruojamos atliekos bus vežamos į žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę.

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas rekomenduoja savivaldybės kuriamoje rajoninėje atliekų tvarkymo sistemoje numatyti atskirą žaliųjų atliekų surinkimą ir apdorojimą paprasčiausiose kompostavimo aikštelėse; individualaus kompostavimo skatinimą.

18 lentelė. Sąvartyne šalinamų biodegruojamų (žaliųjų) atliekų mažinimo užduotys 2007-2024 m.

Metai	2007	2008	2009	2010	2015	2020	2024
Šalinimas sąvartyne, %	80	79	77	75	48	35	35

Įgyvendinant kiekybinius žaliųjų (biodegruojamų) atliekų šalinimo sąvartyne mažinimo uždavinius planuojama įdiegti žaliųjų atliekų kompostavimą iki 2007 m.

Buityje susidarančios pavojingos atliekos

Pavojingų atliekų tvarkymas daugiausiai turi būti organizuojamas valstybiniu lygiu. Šių atliekų kiekiai yra per maži, kad apsimokėtų statyti regioninius apdorojimo ir šalinimo įrenginius.

Tačiau į regioninę sistemą turi būti įtrauktas pavojingų atliekų priėmimas, pervežimas ir laikinas saugojimas bei perdavimas toliau tvarkyti į leidimus atitinkamai veiklai turinčias įmones.

LR Vyriausybės 1999 m. birželio 9 d. Nr. 761 patvirtintos Valstybinės pavojingų atliekų tvarkymo programos tikslai yra šie:

- sukurti ir įdiegti valstybinę pavojingų atliekų tvarkymo sistemą, užtikrinančią reikiamą visų atliekų turėtojų pavojingų atliekų sutvarkymą, kad nekiltų pavojus aplinkai ir visuomenei;
- užtikrinti, kad pavojingoms atliekoms tvarkyti naudojamos techninės aplinkosauginės priemonės atitiktų Europos Sąjungos reikalavimus;

- maksimaliai panaudoti esamų Lietuvos įmonių galimybes kvalifikuotai tvarkyti pavojingas atliekas;
- sukurti įstatyminę ir ekonominę situaciją, skatinančią vidaus ir tarptautinę kooperaciją, kuri padėtų išvengti pavojingų atliekų bei tinkamai jas naudoti;
- skatinti valstybės, tarptautinių ir privačių Lietuvos investicijų kooperavimą pavojingų atliekų tvarkymo problemoms spręsti;
- sukurti naujas darbo vietas Lietuvos ūkyje, kelti aplinkosauginę darbuotojų kvalifikaciją.

Igyvendinant šiuos plano tikslus numatyta:

- parengti teisės aktus, reglamentuojančius pavojingų atliekų apskaitą, rinkimą, rūšiavimą, gabenimą, saugojimą, naudojimą ir šalinimą;
- įsteigti regionines pavojingų atliekų tvarkymo aikšteles ir surinkimo punktus savivaldybių teritorijose;
- plėtoti pavojingų atliekų šalinimo sistemą, galinčią pašalinti visas pavojingas atliekas ar jų tvarkymo liekanas;
- sukurti specifinių pavojingų atliekų (medicininių atliekų, odos pramonės pavojingo dumblo, naftos produktų atliekų, gyvsidabrio ir kitų atliekų) tvarkymo sistemą;
- sukurti teisinę bazę Valstybinio atliekų tvarkymo fondo veiklai, organizuoti specialistų tobulinimąsi, užtikrinti pavojingų atliekų tvarkymo sistemos informacinį aprūpinimą.

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas reikalauja, kad savivaldybė:

- organizuotų buityje susidarančių pavojingų atliekų ir smulkių pavojingų atliekų partijų, galinčių patekti į komunalines atliekas iš organizacijų, įstaigų ir įmonių (išskyrus tas įmones, kuriose pavojingos atliekos susidaro gamybos procese), atskirą surinkimą ir perdavimą pavojingų atliekų tvarkytojams.
- privalo nustatyti ir atliekų turėtojams nurodyti pavojingų buities atliekų, iš jų fiziniams asmenims priklausančių transporto priemonių pavojingų atliekų, surinkimo ir tvarkymo priemones.

Dėl šių atliekų pavojingumo privaloma, kad atliekų turėtojas perduotų atliekas surenkančiam arba priimančiam subjektui, žinančiam, kaip reikia elgtis su pavojingomis atliekomis. Todėl tinkamiausia sistema būtų pristatyti šias atliekas į atliekų priėmimo punktus. Kadangi konteinerių aikštelėse nėra nuolatinių darbuotojų, jose pavojingos atliekos nėra tikslinga rinkti.

Tam tikrų pavojingų atliekų rūšių, ypač farmacinių atliekų, tvarkyme turi dalyvauti ir pradinio gaminio tiekėjai. Farmacinės įmonės turi būti įpareigosos priimti atgal vaistus, kurių galiojimo laikas baigėsi; taip pat mažmenininkai, prekiaujantys tam tikrais produktais (pvz., fotochemikalais, baterijomis ir akumuliatoriais, kuriuose yra pavojingų medžiagų), turėtų būti įpareigoti priimti juos atgal.

Igyvendinant šiuos tikslus planuojamos šios priemonės:

Savivaldybė privalo:

- perduoti ŠRATC eksploatuoti pavojingų atliekų surinkimo punktus regione;
- informuoti gyventojus apie buities pavojingas atliekas ir jų tvarkymą.

Bendradarbiauti su ŠRATC pastarajam įgyvendinant:

- komunalinių atliekų vežėjai turi bent kartą per pusmetį apvažiavimo būdu surinkinėti buities pavojingas atliekas iš gyventojų iš anksto juos informavę apie surinkimo grafiką;

- siekiant plėsti pavojingų atliekų surinkimo tinklą, atliekų priėmimo punktuose priiminėti buitines pavojingas atliekas. Už atitinkamą mokestį surenkamos pavojingos atliekos bus rūšiuojamos pagal tolesnio tvarkymo pobūdį jų surinkimo vietose;
- įvertinti buitines pavojingų atliekų surinkimo poreikius ateityje;
- įvertinti buitines pavojingų atliekų tvarkymo priemonių įsigijimo ŠRATC tikslingumą;
- plėsti pavojingų buitines atliekų surinkimą, įtraukiant ir pavojingų buitines atliekų gamintojus į atliekų surinkimo procesą;

Pavojingų atliekų atskiro surinkimo uždaviniai, atsižvelgiant į jų susidarymą pateikti 18 lentelėje.

19 lentelė. Pavojingų buitines atliekų surinkimo užduotys

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pakruojis									
miestas	2,2973	2,3898	2,4750	2,5491	2,6398	2,7490	2,8613	2,9478	3,068
kaimas	2,7154	2,7130	2,7226	2,7472	2,7566	2,7811	2,8053	2,7997	2,8238

19 lentelės tęsinys

2016	2017	2018	2020	2021	2022	2023	2024
3,1606	3,2554	3,3524	3,4531	3,5567	3,6634	3,7737	3,8870
2,8182	2,8127	2,807	2,8013	2,7958	2,7901	2,7846	2,779

Pastaba: susidarymas apskaičiuotas įvertinus 0,1 proc. pavojingų atliekų dalį mišrioje komunalinėse atliekose.

Atliekų surinkėjai ne rečiau kaip 2 kartus per metus iš atliekų turėtojų surenka apvažiavimo būdu buityje susidarancias pavojingas atliekas. Šios atliekos surenkamos iš atliekų turėtojų apvažiavimo būdu pagal iš anksto su ŠRATC, seniūnais, bendrijomis ir butų ūkio įmonėmis suderintą grafiką.

Surinktos buitines pavojingos atliekos bus perduotos regioniniam pavojingų atliekų tvarkytojui.

5.4. NEKOMUNALINĖS ATLIEKOS

Gatvių, kitų teritorijų tvarkymo metu susidarancios sąšlavos

Tai yra nepavojingos atliekos ir jos gali būti šalinamos regioniniame komunalinių atliekų sąvartyne. Už šių atliekų šalinimą sąvartyne turi mokėti įmonės, vykdančios teritorijų priežiūrą ir pristatančios šias atliekas į sąvartyną. Atsiskaitymo pagal savivaldybės patvirtintus tarifus už šių atliekų šalinimą tvarką suderina tarpusavyje minėtos įmonės, ŠRATC bei savivaldybė, kurios teritorijoje šios atliekos susidaro, arba kitas teritorijos savininkas. Sąvartyne šias atliekas tikslinga panaudoti perdengimams arba vietos kelių tiesimui.

Statybos ir griovimo darbų atliekos

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas reikalauja, kad savivaldybė:

- reglamentuotų (atliekų tvarkymo taisyklėse), administruotų ir organizuotų statybos ir remonto atliekų tvarkymą;
- įdiegtų statybos ir remonto atliekų tvarkymo sistemą;
- nustatytų privalomą reikalavimą kiekviename statybos ir remonto projekte numatyti, kaip bus sutvarkytos susidariusios atliekos.

Savivaldybė privalo parengti statybos ir remonto atliekų tvarkymo taisykles, kuriose turi būti nustatytos šių atliekų tvarkymo sąlygos ir statybos ir griovimo atliekų surinkimo ir tvarkymo priemonės.

Strateginiame plane numatoma iki 2015 metų apleistų ūkinių statinių griovimo atliekas perdirbti arba panaudoti ūkio subjektų reikmėms.

Tam pasiekti nustatomos šios užduotys:

Savivaldybė privalo:

- savivaldybės turi reglamentuoti statybos ir griovimo atliekų tvarkymą iki 2007 m;

Bendradarbiauti su ŠRATC pastarajam įgyvendinant:

- organizuoti įmonių ir gyventojų statybos ir griovimo atliekų surinkimą ir priėmimą į atliekų priėmimo punktus nuo 2007 m. Atskirai surenkamų statybos ir griovimo atliekų uždaviniai, priimant 3% metinį statybos ir griovimo atliekų augimą nuo 2003 m. metais deklaruoto susidarymo;
- įsigyti reikalingą kiekį statybos ir griovimo atliekų surinkimo talpų;
- surinktas statybos ir griovimo atliekas naudoti regioninio sąvartyno vidaus keliams tiesti ir uždromų sąvartynų kaupui uždengti nuo 2007 m.; iki to laiko statybos ir griovimo atliekas sandėliuoti regioninio sąvartyno statybvietyje;
- įvertinti apleistų statinių griovimo poreikius apskrityje ir iki 2010 m nustatyti statybos ir griovimo atliekų panaudojimo būdus apskrityje.

Eksplloatuoti netinkamos transporto priemonės

Pagal Valstybinį strateginį atliekų tvarkymo planą ir Europos parlamento ir tarybos direktyvą dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių 2000/53/EB eksploatuoti netinkamų transporto priemonių naudojimo ir perdirbimo užduotys, nustatomos transporto priemonėms, kuriose yra ne daugiau kaip 8 sėdimosios vietos keleiviams ir viena sėdimoji vieta vairuotojui) arba transporto priemonėms, skirtoms kroviniams vežti, kurių bendroji masė – ne didesnė kaip 3,5 tonos).

Transporto priemonių gamintojai ir importuotojai privalo imtis visų priemonių, kad užtikrintų 20 lentelėje nurodytų užduočių įvykdymą:

20 lentelė. Valstybinės netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo užduotys

	Iki 2005 m. sausio 1 d.	Iki 2006 m. sausio 1 d.	Iki 2010 m. sausio 1 d.	Iki 2015 m. sausio 1 d.
Naudojimo procentas (pagal svorį)	80	85	90	95
Perdirbimo procentas (pagal svorį)	75	80	83	85

Transporto priemonių gamintojams ir importuotojams leidžiama patiems organizuoti eksploatuoti netinkamų transporto priemonių surinkimą, naudojimą ir perdirbimą arba pagal sutartis naudotis organizuojamomis atliekų tvarkymo sistemomis.

Strateginiame plane nurodoma, kad eksploatuoti netinkamų transporto priemonių surinkimo, naudojimo ir perdirbimo įmonės turėtų būti išdėstytos taip, kad būtų sukurtas eksploatuoti netinkamų transporto priemonių surinkimo tinklas ir atstumas nuo bet kurio galimo eksploatuoti netinkamos transporto priemonės savininko iki artimiausios eksploatuoti netinkamas transporto priemonės priimančios tvarkymo įmonės būtų priimtinas (rekomenduojamas atstumas – apie 50 kilometrų).

2003 m. gruodžio 24 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr. 710 patvirtintos Eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo taisyklės nustato, kad eksploatuoti netinkamas transporto priemonės gali surinkti ir apdoroti tik apdorojimo įmonės, turinčios leidimą, kuriame apibrėžtos eksploatuoti netinkamų transporto priemonių surinkimo ir apdorojimo sąlygos. Apdorojimo įmonė gali pagal sutartį įgalioti jos vardu priimti eksploatuoti netinkamas transporto priemonės ir išduoti sunaikinimo pažymėjimą kita panašia veikla (automobilių remontu) užsiimančią įmonę.

Ekspluatuoti netinkamos transporto priemonės turi būti priimamos nemokamai, jeigu atitinka nustatytus reikalavimus.

Pakruojo rajone veikiančiose automobilių demontavimo aikštelėse paprastai galima įsigyti ir panaudotų detalių ar automobilio dalių. Tinkamos perdirbti automobilių dalys yra parduodamos metalo supirkimo įmonėms. Taigi, tam tikras netinkamų eksploatuoti automobilių pakartotinis panaudojimas ir perdavimas perdirbti apskrityje yra vykdomas, tačiau, nevedant apskaitos, nėra aišku, koks yra jo lygis.

Atsižvelgiant į rajone jau susiformavusį automobilių demontavimo aikštelių tinklą, rajoninėme plane nenumatoma sudaryti sąlygų surinkti netinkamų eksploatuoti automobilių savivaldybės didžiųjų atliekų surinkimo aikštelėse. Ši veikla ir toliau bus vykdoma privačių ūkio subjektų.

Strateginis planas įpareigoja savivaldybę imtis veiksmų pašalinant iš kiemų ir kitų teritorijų paliktas be priežiūros eksploatuoti netinkamas transporto priemones. Įgyvendinant šį reikalavimą numatoma:

- parengti savivaldybės taisyklės dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių pašalinimo iš kiemų ir kitų teritorijų tvarkos ir numatyti atsakingas už tai tarnybas iki 2008 m.

Elektros ir elektroninės įranga bei jos atliekos

Elektros ir elektroninės įrangos bei jos atliekų tvarkymo taisyklės, patvirtintos LR aplinkos ministro 2004 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. D1-4816 įpareigoja fizinius ir juridinius asmenis, kurių veikla susijusi elektros ir elektroninės įrangos gamyba, importu ir (ar) šios įrangos atliekų surinkimu, saugojimu ir apdorojimu turi užtikrinti, kad elektros ir elektroninės įrangos atliekos turi būti surenkamos atskirai ir nemaišomos su kitomis atliekomis, EEĮ atliekos, jose esančios medžiagos, preparatai ir dalys būtų naudojamos pakartotinai. Surinktos EEĮ atliekos, išskyrus įrangą, kuri pakartotinai naudojama jos neišardžius, turi būti atiduotos elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymo įmonėms, apdorojančioms elektros ir elektroninę įrangą.

EEĮ- tai

- didieji namų apyvokos prietaisai,
- mažieji namų apyvokos prietaisai,
- IT ir telekomunikacijų įranga,
- vartojimo įranga,
- apšvietimo įranga,
- elektros ir elektroniniai įrankiai (išskyrus stambius stacionarius pramoninius prietaisus),
- žaislai, laisvalaikio ir sporto įranga,
- medicininiai prietaisai (išskyrus visus implantuotus ir sanitarinius produktus),
- stebėjimo ir kontrolės prietaisai,
- automatiniai daiktų išdavimo prietaisai.

Kol kas taisyklės ir kiti Lietuvos atliekų tvarkymo teisės aktai nenustato EEĮ tvarkymo užduočių. Tačiau Europos parlamento ir tarybos direktyva 2002/96/EB 2003 m. sausio 27 d. Dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų reikalauja, kad vėliausiai iki 2006 m. gruodžio 31 d. per metus iš privačių namų ūkių būtų vidutiniškai surenkama ne mažiau kaip po keturis kilogramus EEĮ atliekų vienam gyventojui.

Pagal šią direktyvą iki 2006 m. gruodžio 31 d. gamintojai privalo įvykdyti tokias EEĮ normas:

- utilizuoti ne mažiau kaip 80% vidutinio EEĮ svorio, o pakartotinai panaudoti ir perdirbti komponentų, medžiagų ir turinio - ne mažiau kaip 75% vieno prietaiso vidutinio svorio;
- utilizuoti vartojimo įrangos ir IT ir telekomunikacijų įrangos ne mažiau kaip 75% vieno prietaiso vidutinio svorio, o pakartotinai panaudoti ir perdirbti komponentų, medžiagų ir turinio ne mažiau kaip 65% vieno prietaiso vidutinio svorio;
- utilizuoti mažų namų apyvokos prietaisų, apšvietimo įrangos, elektros ir elektroninių įrankių ir stebėjimo ir kontrolės prietaisų, žaislų, laisvalaikio ir sporto įrangos ne mažiau kaip 70% vieno

prietaiso vidutinio svorio, o pakartotiniai panaudoti ir perdirbti komponentų, medžiagų ir turinio ne mažiau kaip 50% vieno prietaiso vidutinio svorio;

- pakartotiniai panaudoti ir perdirbti komponentų, medžiagų ir turinio dujošvyčių lempų ne mažiau kaip 80% lempų svorio.

Tarybos sprendimas 2004 m. kovo 30 d. (2004/312/EB) leidžia Lietuvai ir kitoms naujosioms ES narėms, laikinai nukrypti nuo Direktyvos 2002/96/EB ir normų įgyvendinimą pratęsti iki 24 mėnesių.

Nors atsakomybė už EEĮ atliekų tvarkymą tenka gamintojams ir importuotojams Šiaulių regione numatoma: sudaryti sąlygas regioninėje atliekų tvarkymo sistemoje EEĮ atliekų surinkimui.

Šiam tikslui pasiekti planuojama:

Bendradarbiauti su ŠRATC pastarajam įgyvendinant:

- elektros ir elektronikos atliekas surinkti didžiųjų atliekų tvarkymo aikštelėse, siekiant sudaryti sąlygas gamintojams ir importuotojams pasinaudoti regionine atliekų tvarkymo sistema surenkant elektros ir elektronikos atliekas iš atliekų turėtojų;
- koordinuoti šių atliekų tvarkymo veiksmus. Siekiant organizuoti EEĮ atliekų tvarkymą reikalinga organizuoti EEĮ gamintojų (surinkėjų), importuotojų ir pardavėjų susitikimus, kurių metu būtų svarstomi EEĮ atliekų tvarkymo klausimai ir rengiami pasiūlymai dėl reikalingų apskrities ir savivaldybių iniciatyvų.

Strateginis planas nustato, kad savivaldybės privalo nustatyti ir atliekų turėtojams nurodyti buitinės technikos įrenginių atliekų surinkimo ir tvarkymo priemonės. Šis reikalavimas bus įgyvendintas esant poreikiui koreguojant savivaldybių atliekų tvarkymo taisykles. Elektros ir elektroninės įrangos atliekų nemokamai iš gyventojų bus priimamos 34-ioose regiono atliekų priėmimo punktuose.

Netinkamos naudoti padangos

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad netinkamos naudoti padangos kaip ir kitų gamybos atliekų tvarkymą įmonės turi organizuoti pagal gamtos išteklių naudojimo ar TIPK leidimuose ir technologiniuose reglamentuose nustatytą tvarką. Siekiant geriau tvarkyti šias atliekas, turi būti parengti specialūs jų tvarkymo reikalavimai.

Pakruojo rajone užsibrėžiamas šis netinkamų naudoti padangų tvarkymo tikslas: užtikrinti, kad gyventojų automobilių padangos būtų atskirai surenkamos ir perduodamos kompetentingiems tvarkytojams.

Numatoma organizuoti gyventojų netinkamų naudoti padangų surinkimą ir perdavimą atliekų tvarkytojams. Netinkamos naudoti padangos bus surenkamos iš fizinių asmenų atliekų priėmimo aikštelėse. Įmonės taip pat galės naudotis regionine surinkimo sistema pagal sutartis.

Iš aikštelių naudotos padangos bus pristatomos į perdirbimo įmones. Regioniniai naudotų padangų perdirbimo įrenginiai neplanuojami, atsižvelgiant į palyginus mažą padangų susidarymą.

Nuotekų valymo dumblas

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad nuotekų valymo dumblo kaip ir kitų gamybos atliekų tvarkymą įmonės turi organizuoti pagal gamtos išteklių naudojimo ir TIPK leidimuose ir technologiniuose reglamentuose nustatytą tvarką. Siekiant geriau tvarkyti šias atliekas, turi būti parengti specialūs jų tvarkymo reikalavimai.

Pakruojo rajono šiuo metu didžioji dalis susidarančio nuotekų dumblo yra saugoma dumblo aikštelėse. Aktualia yra tolimesnio dumblo panaudojimo problema. Sprendžiant šią problemą Šiaulių regione yra numatoma: organizuoti nuotekų dumblo panaudojimą.

Šiuo tikslu planuojama:

Bendradarbiauti su ŠRATC pastarajam įgyvendinant:

- nustatyti regione sukaupto dumblo panaudojimo galimybes iki 2011 m. Tačiau regioninės dumblo tvarkymo priemonės nebus įgyvendinamos iki bus parengta šalies nuotekų dumblo tvarkymo galimybių studija;
- savivaldybių lygmenyje dalyvauti rengiant šalies nuotekų dumblo tvarkymo galimybių studija.

6. GYVENTOJŲ SKAIČIAUS IR ATLIEKŲ KIEKIO KITIMAS

Remiantis neoficialiais Lietuvos statistikos departamento ekspertams pateiktais duomenimis, per ateinančius dešimt metų gyventojų skaičius beveik nesikeis arba po truputi mažės. Todėl ir atliekų susidarymo prognozė remiasi prielaida, kad apžvelgiamu laikotarpiu miesto gyventojų skaičius nesikeis, o kaimo gyventojų per metus sumažės 0,2 proc.

Atliekų kiekis priklausys nuo gyventojų skaičiaus augimo (arba sumažėjimo) ir Vartojimo augimo. Sekančioje lentelėje yra paskaičiuotas atliekų kiekis kg/m.tenkantis vienam gyventojui kaime ir mieste.

21 lentelė. Paskaičiuotas atliekų kiekis vienam gyventojui kg/ m.(pagal 2004 m. normas)

Atliekų kiekis vienam gyventojui, kg per metus	Pakruojo
Mieste(kg/m)	299,4
Kaime(kg/m)	142,1

22 lentelė. Gyventojų skaičiaus prognozė

Savivaldybė		2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Pakruojis	Miestas	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795
	Kaimas	21.384	21.341	21.299	21.256	21.213	21.171	21.129	21.086	21.044	21.002

22 lentelės tęsinys

2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795	7.795
20.960	20.918	20.876	20.835	20.793	20.751	20.710	20.668	20.627	20.586	20.545

Šios lentelės duomenys buvo apskaičiuotos priimanč, kad gyventojų skaičius mieste išlieka toks pat, o kaimuose kasmet mažėja 0,2 procento.

23 lentelė. Atliekų kiekis vienam gyventojui kg/m

Savivaldybė		2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
			2 proc.	2 proc.	5 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.
Pakruojis	Miestas	299,4	305,4	311,5	327,1	336,9	347,0	357,4	368,1	379,2	390,5
	Kaimas	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1

23 lentelės tęsinys

2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.	3 proc.
402,3	414,3	426,8	439,6	452,7	466,3	480,3	494,7	509,6	524,9	540,6
142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1

Atliekų kiekis vienam gyventojui buvo apskaičiuotas pagal 1 lentelės duomenis. Skaičiuojant atliekų prognozė, priėmėm kad, atliekų kiekis vienam gyventojui kaimuose išlieka toks pat, o miestuose didės, pagal lentelėje nurodytus augimo procentus.

24 lentelė. Susidarantis atliekų kiekis

Savivaldybė	t/m	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
-------------	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

		m.	m.	m.	m.	m.	m.	m.	m.	m.	m.
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Pakruojis	Miestas	2333,8	2.380,6	2.428,1	2.549,7	2.626,1	2.704,9	2.785,9	2.869,3	2.955,9	3.043,9
	Kaimas	3038,7	3.032,6	3.026,6	3.020,5	3.014,4	3.008,4	3.002,4	2.996,3	2.990,4	2.984,4

24 lentelės tęsinys

2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
3.135,9	3.229,5	3.326,9	3.426,7	3.528,8	3.634,8	3.743,9	3.856,2	3.972,3	4.091,6	4.214,0
2.978,4	2.972,4	2.966,5	2.960,7	2.954,7	2.948,7	2.942,9	2.936,9	2.931,1	2.925,3	2.919,4

Susidarantis atliekų kiekis apskaičiuojamas padauginant gyventojų skaičių iš atliekų kiekio tenkančio vienam gyventojui. Atskirai yra apskaičiuota miestui ir kaimui.

25 lentelė. Surinkimo procentas

Savivaldybė	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Pakruojis	75,0	77,0	78,5	90,0	90,5	91,0	91,5	92,0	93,0	94,0	94,0
miestas	77,0	79,4	80,7	90,1	91,0	91,5	91,5	92,0	93,0	94,0	94,0
kaimas	73,4	75,2	76,7	89,9	90,0	90,5	91,5	92,0	93,0	94,0	94,0

25 lentelės tęsinys

2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0
95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0
95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0	95,0

Rajonų surinkimo procentas buvo parinktas pagal finansinio memorandumo reikalavimus.

26 lentelė. Surenkamas komunalinių atliekų kiekis

Savivaldybė	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Pakruojis											
miestas	1.797,0	1.890,2	1.959,5	2.297,3	2.389,8	2.475,0	2.549,1	2.639,8	2.749,0	2.861,3	2.947,7
kaimas	2.230,4	2.280,5	2.321,4	2.715,4	2.713,0	2.722,6	2.747,2	2.756,6	2.781,1	2.805,3	2.799,7

26 lentelės tęsinys

2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
3.068,0	3.160,6	3.255,4	3.352,4	3.453,1	3.556,7	3.663,4	3.773,7	3.887,0	4.003,3
2.823,8	2.818,2	2.812,7	2.807,0	2.801,3	2.795,8	2.790,1	2.784,5	2.779,0	2.773,4

Surenkamas komunalinių atliekų kiekis apskaičiuojamas dauginant surinkimo procentą iš susidarancio atliekų kiekio. Per visus 20 metų turėtų surinkti 118587,9 tonų komunalinių atliekų.

27 lentelė. Atliekų kiekis patenkantis į sąvartyną

Savivaldybė	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Pakruojis											
miestas	1.797,0	1.890,2	1.959,5	1.947,1	2.023,6	2.086,4	2.022,0	2.080,0	2.149,9	2.114,6	2.183,0

kaimas	2.230,4	2.280,5	2.321,4	2.516,7	2.509,9	2.506,1	2.468,3	2.450,1	2.461,0	2.315,1	2.301,9
--------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

27 lentelės tęsinys

2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
2.281,5	2.355,9	2.430,1	2.507,6	2.588,4	2.605,5	2.698,6	2.794,7	2.893,6	2.995,0
2.314,2	2.295,8	2.287,1	2.272,9	2.258,8	2.213,4	2.208,0	2.202,8	2.197,6	2.192,3

Atliekų kiekis patenkantis į sąvartyną yra tas, kuris lieka atėmus antrines atliekas ir biodegraduojančias atliekas. Savivaldybėje ši atliekų tvarkymo sistema turi pradėti veikti nuo 2007 metų, pradėjus veikti atliekų priėmimo punktams bei baigus įrenginėti konteinerių aikšteles.

7. ILGALAIKĖ STRATEGINĖ VEIKSMŲ PROGRAMA

EIL. NR.	VEIKLA	ATSAKINGA INSTITUCIJA	TERMINAS
1.	Atliekų perkrovimo stočių kūrimo klausimo nagrinėjimas (įvertinant pasikeitusią padėtį)	ŠRATC, Savivaldybė	2007
2.	Papildomų konteinerių aikštelių įrengimas	ŠRATC	2007-2010
3.	Papildomo atliekų surinkimo ir pervežimo autotransporto įsigijimas	Atliekas tvarkančios įmonės	2007-2014
4.	Likusių sąvartynų uždarymas ir rekultivavimas	ŠRATC	2010
5.	Atliekų surinkimo maršrutų atnaujinimas	Atliekas tvarkančios įmonės	2007
6.	Įrengti komunalinių atliekų rūšiavimo liniją, įsigaliojus atitinkamai ES Direktyvai	ŠRATC	2007-2008
7.	Papildomas konteinerių pirkimas visų rūšių atliekoms	Atliekas tvarkančios įmonės	2007-2010
8.	Statybinių ir griovimo atliekų perdirbimo įrenginių įsigijimas	ŠRATC	2008
9.	Biodegraduojamų atliekų atskyrimo iš bendro srauto ir jų perdirbimo (bioreaktoriai, kompostavimas, deginimas) įgyvendinimas	ŠRATC	2010

8. TRUMPALAIKĖ VEIKSMŲ PROGRAMA (2005-2008M.)

EIL.	VEIKLA	ATSAKINGA	TERMI-NAS	FINANSAVIMO
------	--------	-----------	-----------	-------------

NR.		INSTITUCIA		ŠALTINIAI
1.	Duomenų apie atliekų susidarymą ir turėtojus rinkimas (regiono situacijos analizė)	ŠRATC, Savivaldybės	2006	Projekto apimtyje
2.	Savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklių, pritaikytų regioninei atliekų tvarkymo sistemai, parengimas	ŠRATC, Savivaldybės	2005-2006	Projekto apimtyje
3.	Atliekų tvarkymo vietinės rinkliavos nustatymas, nuostatų rengimas ir įgyvendinimas	ŠRATC, Savivaldybės	2006-2007	Projekto apimtyje
4.	Reikiamų teisės aktų (ATL, RI, Koncesijų D) pataisų inicijavimas	Apskritis administracija, ŠRATC	2006-2007	ŠRATC
5.	Kompostavimo aikštelės prie Kairių sąvartyno įrengimas	ŠRATC	2005	Projekto apimtyje
6.	Visuomenės ekologinio švietimo ir informavimo organizavimas per žiniasklaidos priemones. Ekošvietėjiška leidyba. Atliekų tvarkytojų dalyvavimas ekologinio švietimo procese. Konferencijų, seminarų ir kitokių renginių organizavimas.	ŠRATC, Savivaldybės	2006-2007	ŠRATC
7.	Atliekų priėmimo punktų APP įrengimas: Rajono APP- 1vnt., Seniūnijų APP - 4 vnt.	ŠRATC	2006	ES struktūriniai fondai ir kofinansavimas
8.	Atliekų surinkimo maršrutų sudarymas	ŠRATC, Atliekas tvarkančios įmonės	2006	ŠRATC
9.	Konteinerių aikštelių įrengimas – 15 vnt.	ŠRATC	2007	Projekto apimtyje
10.	Konteinerių įsigijimas visų rūšių atliekoms: 1,1m ³ -217 vnt; 0,12m ³ -2099 vnt; 1,1m ³ (antrinė žaliavom)-69 vnt;	Atliekas tvarkančios įmonės	2007	
11.	Konteinerių įsigijimas visų rūšių atliekoms: 1,1m ³ -268 vnt; 0,12m ³ -2596 vnt; 1,1m ³ (antrinė žaliavom)-384vnt;	Atliekas tvarkančios įmonės	2010	Atliekas tvarkančios įmonės
12.	Regioninio Aukštakių sąvartyno įrengimas, technikos įsigijimas	ŠRATC	2006	Projekto apimtyje
13.	Kairių sąvartyno uždarymas, sutvarkymas ir priežiūra po uždarymo: I etapas II etapas	ŠRATC	2006-2008 2008-2010	Projekto apimtyje

14.	Mažų sąvartynų ir šiukšlynų uždarymas	ŠRATC	2007	Projekto apimtyje
15.	Buities pavojingų, didžiųjų ir specifinių atliekų surinkimo organizavimas	ŠRATC	2007-2010	ŠRATC
16.	Duomenų sistemos ir bazės apie atliekų turėtojus, atliekų kiekius sukūrimas	ŠRATC	2006-2007	ŠRATC
17.	Regiono sąvartynų biodujų panaudojimo galimybių studijos parengimas	ŠRATC, Konsultantai	2008	Projekto apimtyje
18.	Deponuojamųjų atliekų srauto mažinimas, surenkant ir kompostuojant biodegraduojamas atliekas pagal nustatytus reikalavimus.	ŠRATC	2007-2010	ŠRATC
19.	Statybos ir griovimo atliekoms apdoroti skirtų įrenginių statyba	ŠRATC	2007-2010	ŠRATC
20.	Galimybių studijos apie atliekų deginimo regione tikslingumą parengimas	ŠRATC, Konsultantai	2010	Projekto apimtyje

PRIEDAS A. KONTEINERIŲ POREIKIS PAKRUOJO RAJONE

Savivaldybė	Gyventojų skaičius						
	10 tuk - 100tuk.	1tuk. – 10 tuk.	500 – 1 tuk	200 - 500	100 - 200	50 - 100	Iki 50
Butniūnai					127		
Degėšiai				249			
Dvariūkai					107		
Gedučiai						74	
Guostagalys				388			
Jovydiniai						64	
Linkavičiai			517				
Šikšniai					143		
Balsiai				365			
Gačionai				274			
Klovainiai			980				
Laipuškiai				213			
Lašmenpamūšis						84	
Pamūšis				247			
Petrašiūnai				475			
Rimšoniai						66	
Titoniai				267			
Beinoraičiai						89	
Bitaičiai						50	
Degučiai				284			
Dvariškiai				282			
Juknaičiai						53	
Kauksnuojai					131		
Lygumai			664				
Pavėzgiai						78	
Poškiečiai						60	
Staciūnai				433			
Šukioniai				436			
Viliūnaičiai					121		
Gaižūnai						80	
Gegiedžiai					138		
Girbutkiai						73	
Kalpokai					196		
Laborai					107		
Megučioniai					150		
Pamuckai						64	
Plentas					200		
Rimkūnai					168		
Ruponiai					145		

Triškoniai				257			
Ūdekai				357			
Jovarai			563				
Linksmučiai				366			
Mažeikoniai				338			
Noreikoniai						71	
Pakruojis			576				
Paliečiai						64	
Preičiūnai				236			
Sigutėnai					129		
Telišioniai						70	
Binėnai						55	
Draudeliai				264			
Kelevai						50	
Mikniūnai				259			
Pamūšis				373			
Pašvitinys				440			
Peleniškiei					160		
Peluodžiai						66	
Sosdvaris					103		
Bališkiai						50	
Derveliai						60	
Medikoniai				243			
Meldiniai						64	
Padubysys				225			
Placiškiai				374			
Rozalimas			928				
Vismantai					177		
Žvirbloniai				295			
Akmenėliai						63	
Bardiškiai				223			
Diržiai					130		
Grikpėdžiai				255			
Lauksodis					122		
Margiai						79	
Mažučiai						53	
Mikoliškis					199		
Nociūnai					108		
Noreikiai					122		
Steigviliai					127		
Žeimelis		1216					
Pakruojis		6057					
Linkuva		1797					

Atliekų kiekis m³/metus

Savivaldybė	Atliekų kiekis m ³ /metus/savaite						
	10 tuk - 100tuk.	1tuk. – 10 tuk.	500 – 1 tuk	200 - 500	100 - 200	50 - 100	Iki 50
Butniūnai					88,9/1,7		
Degėšiai				174,3/3,4			
Dvariūkai					74,9/1,4		
Gedučiai						51,8/1,0	
Guostagalys				271,6/5,2			
Jovydiniai						44,80,9	
Linkavičiai			361,9/7,0				
Šikšniai					100,1/1,9		
Balsiai				255,5/4,9			
Gačionai				192,5/3,7			
Klovainiai			686,0/13,2				
Laipuškiai				149,1/2,9			
Lašmenpamūšis						59,5/1,1	
Pamūšis				172,9/3,3			
Petrašiūnai				332,5/6,4			
Rimšoniai						46,2/0,9	
Titoniai				186,9/3,6			

Beinoraičiai						62,3/1,2	
Bitaičiai						35,0/0,7	
Degučiai				198,8/3,8			
Dvariškiai				197,4/3,8			
Juknaičiai						37,1/0,7	
Kauksnuojai					91,7/1,8		
Lygumai			464,8/8,9				
Pavėzgiai						54,6/1,1	
Poškiečiai						42,0/0,8	
Staciūnai				303,1/5,8			
Šukioniai				305,2/5,9			
Viliūnaičiai					84,7/1,6		
Gaižūnai						56,0/1,1	
Gegiedžiai					96,6/1,9		
Girbutkiai						51,1/1,0	
Kalpokai					137,2/2,6		
Laborai					74,9/1,4		
Megučioniai					105,0/2,0		
Pamuckai						44,8/0,9	
Plentas					140,0/2,7		
Rimkūnai					117,6/2,3		
Ruponiai					101,5/2,0		
Triškoniai				179,9/3,5			
Ūdekai				249,9/4,8			
Jovarai			394,1/7,6				
Linksmučiai				256,2/4,9			
Mazeikoniai				236,6/4,6			
Noreikoniai						49,7/1,0	
Pakruojis			403,2/7,8				
Paliečiai						44,8/0,9	
Preičiūnai				165,2/3,2			
Sigutėnai					90,3/1,7		
Telišioniai						49,0/0,9	
Binėnai						38,5/0,7	
Draudeliai				184,8/3,6			
Kelevai						35,0/0,7	
Mikniūnai				181,3/3,5			
Pamūšis				261,1/5,0			
Pašvitinys				308,0/5,9			
Peleniškiečiai					112,0/2,2		
Peludžiai						46,2/0,9	
Sosdvaris					72,1/1,4		
Bališkiai						35,0/0,7	
Derveliai						42,0/0,8	
Medikoniai				170,1/3,3			
Meldiniai						44,8/0,9	
Padubysys				157,5/3,0			
Plačiškiai				261,8/5,0			
Rozalimas			649,6/12,5				
Vismantai					123,9/2,4		
Žvirbloniai				206,5/4,0			
Akmenėliai						44,1/0,8	
Bardiškiai				156,1/3,0			
Diržiai					91,0/1,8		
Grikpėdžiai				178,5/3,4			
Lauksodis					85,4/1,6		
Margiai						55,3/1,1	
Mažučiai						37,1/0,7	
Mikoliškis					139,3/2,7		
Nociūnai					75,6/1,5		
Noreikiai					85,4/1,6		
Steigviliai					88,9/1,7		
Žeimelis		1702,4/32,7					
Pakruojis		8479,8/163,0					
Linkuva		2515,8/48,4					

Pastabos:

- Apskaičiuojant per metus susidarantį atliekų kiekį naudotos vidutinės atliekų susidarymo normos regiono miestams ir kaimams. Priimta, kad gyvenvietėse, kur gyventojų skaičius didesnis nei 1 tūkst., vidutinė atliekų susidarymo norma yra 1,4 m³/metus (įvertinant susidarantį atliekų kiekio augimą iki 2007 metų), o gyvenvietėse, kur gyventojų skaičius mažesnis už 1 tūkst., vidutinė atliekų susidarymo priimta lygi 0,7 m³/metus.
- Priimta, kad atliekos bus išvežamos vidutiniškai vieną kartą per savaitę (t.y. 52 kartus per metus). Padalinus apskaičiuotą atliekų kiekį iš 52 gaunamas komunalinių atliekų kiekis, susidarantis vieno išvežimo metu.

Reikalingas tam tikros talpos konteinerių kiekis apskaičiuojamas pagal sekančią formulę:

$$k = Q^1 / v;$$

Kur:

k – konteinerių kiekis; Q^1 – komunalinių atliekų susidarymas vieno šalinimo metu;
v – konteinerio talpa (m³);

Savivaldybė	Reikalingas konteinerių kiekis 1,1 m ³ /0,12 m ³						
	10 tuk - 100tuk.	1tuk. – 10 tuk.	500 – 1 tuk	200 - 500	100 - 200	50 - 100	Iki 50
Butniūnai					1/7		
Degėšiai				2/14			
Dvariūkai					1/6		
Gedučiai						0/8	
Guostagalys				2/22			
Jovydiniai						0/8	
Linkavičiai			3/29				
Šikšniai					1/8		
Balsiai				2/20			
Gačionai				2/15			
Klovainiai		6/55					
Laipuškiai				1/13			
Lašmenpamūšis						0/9	
Pamūšis				2/14			
Petrašiūnai				3/27			
Rimšoniai						0/8	
Titoniai				2/15			
Beinoraičiai						0/10	
Bitaičiai						0/6	
Degučiai				2/16			
Dvariškiai				2/16			
Juknaičiai						0/6	
Kauksnuojai					1/8		
Lygumai		4/37					
Pavėzgiai						0/9	
Poškiečiai						0/7	
Staičiūnai				3/24			
Šukioniai				3/25			
Viliūnaičiai					1/7		
Gaižūnai						0/9	
Gegiedžiai					1/8		
Girbutkiai						0/8	
Kalpokai					1/11		
Laborai					1/6		
Megučioniai					1/8		
Pamuckai						0/8	
Plentas					1/11		
Rimkūnai					1/19		
Ruponiai					1/8		
Triškoniai				2/15			
Ūdekai				2/20			
Jovarai		3/32					
Linksmučiai				2/20			

Mažeikoniai				2/19			
Noreikoniai						0/8	
Pakruojis			4/33				
Paliečiai						0/8	
Preičiūnai				1/13			
Sigutėnai					1/7		
Telišioniai						0/8	
Binėnai						0/6	
Draudeliai				2/15			
Kelevai						0/6	
Mikniūnai				2/15			
Pamūšis				2/21			
Pašvitinys				3/25			
Peleniškiei					1/9		
Peluodžiai						0/8	
Sosdvaris					1/6		
Bališkiai						0/6	
Derveliai						0/7	
Medikoniai				2/14			
Meldiniai						0/8	
Padubysys				1/13			
Plačiškiai				2/21			
Rozalimas			6/52				
Vismantai					1/10		
Žvirbloniai				2/17			
Akmenėliai						0/7	
Bardiškiai				1/13			
Diržiai					1/8		
Grikpėdžiai				2/14			
Lauksodis					1/7		
Margiai						0/9	
Mažučiai						0/6	
Mikoliškis					1/11		
Nociūnai					1/6		
Noreikiai					1/7		
Steigviliai					1/7		
Žeimelis		15/136					
Pakruojis		74/679					
Linkuva		22/202					
Viso 1,1 m³	217						
Viso 0,12 m³	2099						

Pastabos:

- Priimta, kad gyvenvietėse nuo 10 tūkst. iki 100 tūkst. gyventojų, 90% visų komunalinių atliekų bus surenkama konteinerinėse aikštelėse į 1,1 m³ talpos konteinerius, o 10 % į individualius 0,12 m³ talpos konteinerius.
- Priimta, kad gyvenvietėse nuo 100 iki 10 tūkst. gyventojų 50 % atliekų bus surenkama konteinerinėse aikštelėse į 1,1 m³ konteinerius ir 50 % į individualius 0,12 m³ konteinerius.
- Priimta, kad gyvenvietėse iki 100 gyventojų visos atliekos bus surenkamos į individualius 0,12 m³ talpos konteinerius.

Tolimesnis konteinerių poreikio patikslinimas darytas pagal individualiuose namuose ar individualių namų dalyse bei daugiaaukščiuose namuose gyvenančių rajono gyventojų skaičių. Duomenys šiems skaičiavimams imti iš Lietuvos statistikos departamento pateikiamų duomenų:

Pakruojo rajone yra viso 7639 individualių namų ir individualių namų dalių. Pagal valstybinio strateginio plano reikalavimus priimame, kad ne mažiau kaip 85% šių ūkių turės būti teikiamos komunalinių atliekų surinkimo paslaugos. Šiuos individualius ūkius tikslingiausia aprūpinti individualiais 0,12 m³ konteineriais. Jų bus reikalinga ne mažiau kaip:

$$7639 \times 0,85 = 6493 \text{ vnt.}$$

Antrinems žaliavoms reikalingų konteinerių skaičiaus nustatymas

Priimame kad, pirmajame etape t.y. 2006 metais gyvenvietėse su daugiau nei 500 gyventojų turi būti įrengta bent po viena konteinerių aikštelė antrinems žaliavoms (arba vidutiniškai viena aikštelė 600 gyventojų). Vienoje aikštelėje bus po tris konteinerius (1,1 m³ talpos). Atlikus skaičiavimus (pagal rajono gyventojų skaičių) gauname, kad pirmame etape reikia įrengti 23 aikštelių, o bendras konteinerių kiekis turi būti 69 vienetai. Antrajame etape (iki 2010 metų) konteinerių aikštelių antrinems žaliavoms turi būti įrengtos visose kitose gyvenvietėse, kur gyventojų skaičius didesnis nei 50. Taip pat priimama prielaida, kad didesnėse gyvenvietėse viena aikštelė turėtų aptarnauti vidutiniškai 200 gyventojų. Todėl ir tose gyvenvietėse, kur buvo įrengtos aikštelių pirmajame etape, reikės papildomai įrengti konteinerines aikšteles. Atlikus skaičiavimus nustatyta, kad antrajame etape reikės įrengti papildomai 128 konteinerinę aikštelę ir pastatyti 384 konteinerius antrinems žaliavoms.

Surenkamų komunalinių atliekų padidėjimas 2006-2010 metais.

Pakruojis	2006 metai, t/m	2010 metai, t/m	Padidėjimas procentais, %
Miestas	1959,5	2549,1	30,1
Kaimas	2321,4	2747,2	18,3
Viso	4280,9	5296,3	23,7

Taigi priimame, kad iki 2010 metų rajone bus reikalinga padidinti komunalinių atliekų surinkimui skirtų konteinerių skaičių 23,7 procentais.

Reikalingas konteinerių kiekis rajone:

Atliekos	2006 metais	2010 metais
Komunalinėms atliekoms		
1,1 m ³	217	268
0,12 m ³	6493	8032
Antrinems žaliavom		
1,1 m ³	69	384

Pastaba: 2010 metais komunalinių atliekų konteinerių skaičius yra pateiktas bendrai su pirmojo etapo konteineriu skaičiumi t. y. atėmus 2010 metų konteinerių skaičių iš 2006 metų konteinerių skaičių gauname, įrengti reikalingą konteinerių skaičių.

Pastabos:

- Apskaičiuojant per metus susidarantį atliekų kiekį naudotos vidutinės atliekų susidarymo normos regiono miestams ir kaimams. Priimta, kad gyvenvietėse, kur gyventojų skaičius didesnis nei 1 tūkst., vidutinė atliekų susidarymo norma yra 1,4 m³/metus (įvertinant susidarantį atliekų kiekio augimą iki 2007 metų), o gyvenvietėse, kur gyventojų skaičius mažesnis už 1 tūkst., vidutinė atliekų susidarymo priimta lygi 0,7 m³/metus.
- Priimta, kad atliekos bus išvežamos vidutiniškai vieną kartą per savaitę (t.y. 52 kartus per metus). Padalinus apskaičiuotą atliekų kiekį iš 52 gaunamas komunalinių atliekų kiekis, susidarantis vieno išvežimo metu.
- Priimta, kad gyvenvietėse nuo 10 tūkst. iki 100 tūkst. gyventojų, 90% visų komunalinių atliekų bus surenkama konteinerinėse aikštelėse į 1,1 m³ talpos konteinerius, o 10 % į individualius 0,12 m³ talpos konteinerius.
- Priimta, kad gyvenvietėse nuo 100 iki 10 tūkst. gyventojų 50 % atliekų bus surenkama konteinerinėse aikštelėse į 1,1 m³ konteinerius ir 50 % į individualius 0,12 m³ konteinerius.
- Priimta, kad gyvenvietėse iki 100 gyventojų visos atliekos bus surenkamos į individualius 0,12 m³ talpos konteinerius.